

samk

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

SUVI IHALAINEN

Turvallisuusselvitykset Puolustus- voimien rekrytoinneissa

LIIKETALOUDEN TUTKINTO-OHJELMA
2025

TIIVISTELMÄ

Ihalainen, Suvi: Turvallisuusselvitykset Puolustusvoimien rekrytoinneissa
Opinnäytetyö, AMK
Liiketalouden tutkinto-ohjelma
Toukokuu 2025
Sivumäärä: 48

Tässä opinnäytetyössä tarkasteltiin luonnollisiin henkilöihin liittyvää turvallisuusselvitysmenettelyä Puolustusvoimien rekrytoinneissa. Turvallisuusselvitysten tarkoitus on ennakolta ehkäistä toimintaa, joka voi vaarantaa muun muassa valtion, maanpuolustuksen tai yleistä turvallisuutta. Turvallisuusselvityksen avulla tehtävän taustan tarkistamisen merkitys korostuu, kun valtion turvallisuuden ytimessä toimiva Puolustusvoimat rekrytoi uusia henkilöitä palvelukseensa.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää kuinka tulevan työnantajan eli Puolustusvoimien tulee lainsäädännön mukaan toimia turvallisuusselvitysmenettelyssä. Lisäksi selvitettiin mihin turvallisuusselvityksen hakeminen perustuu ja mikä merkitys turvallisuusselvityksillä on Puolustusvoimien rekrytoinneissa. Opinnäytetyössä selvitettiin myös sen tiedon merkitystä, jota työnantaja voi turvallisuusselvityksen lopputuloksena saada.

Opinnäytetyössä käytettiin lainopillista menetelmää ja selvitettiin aiheeseen liittyvää voimassa olevan oikeuden sisältöä oikeuslähdeopin mukaisesti. Voimassa olevan oikeuden sisältöä selvitettiin lakeja ja lain valmisteluasiakirjoja sekä muita oikeuslähteitä tutkimalla.

Opinnäytetyön tuloksena tuotettiin ohjetta siitä, kuinka turvallisuusselvitysmenettelyssä tulee toimia läpi rekrytointiprosessin. Turvallisuusselvitys on keskeisin keino selvittää täyttääkö virkaan nimitettävä virkaan säädetyt luotettavuutta koskevat kelpoisuusvaatimukset. Nuhteettomuutta ja sidonnaisuuksia koskevilla kelpoisuusvaatimuksilla pyritään varmistamaan viran asianmukainen, luottava ja riippumaton hoitaminen. Turvallisuusselvityksen lopputuloksena saatavien tietojen ja kokonaisharkinnan perusteella nimittävä viranomaisen voi päätyä lopputulemaan, ettei virkaan nimitettävä täytä näitä kelpoisuusvaatimuksia.

Avainsanat: turvallisuusselvitys; virantäyttö; virkanimitykset; rikostausta; sidonnaisuus;

ABSTRACT

Ihalainen, Suvi: Security Clearances in the Recruitment Processes of the Finnish Defence Forces

Bachelor's thesis

Bachelor of Business Administration

May 2025

Number of pages: 48

The thesis examined the security clearance procedure of natural persons in the recruitment processes of the Finnish Defence Forces. The purpose of the security clearance is to prevent activities that may pose a threat to, among other things, national security, national defence, or public safety. The Finnish Defence Forces operate at the core of national security, which is why the security clearance procedure and background checks play an important role when recruiting new personnel.

The main purpose of the thesis was to examine how the employer (the Finnish Defence Forces) should act in accordance with the law when conducting security clearance procedures. The thesis also looked into the grounds for requesting a security clearance and the broader significance of these clearances in the Defence Forces' recruitment process.

The thesis was conducted using the legal dogmatic method, focusing on the applicable laws and interpreting them based on the established doctrine of legal sources. The content of the relevant legislation was examined through acts, government proposals, and other legal materials.

As a result, the thesis produced guidelines on how to handle the security clearance process during recruitment. A security clearance is an important tool for verifying whether a candidate meets the legal requirements related to reliability. The requirements concerning integrity and possible conflicts of interest are intended to ensure that the position is handled properly, with responsibility and independence. Based on the information provided by the security clearance and a comprehensive assessment, the appointing authority may conclude that the candidate does not meet the necessary eligibility criteria.

Keywords: security clearances; filling a public office; appointments to office; criminal background; engagement

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 TYÖN TARKOITUS JA KÄYTETYT MENETELMÄT	6
2.1 Opinnäytetyön merkitys ja tarkoitus	6
2.2 Lainopillinen menetelmä ja tietoperusta	8
3 VIRKOJEN KELPOISUUSVAATIMUKSET	10
3.1 Perustuslain ja valtion virkamieslain kelpoisuusvaatimukset	10
3.2 Puolustusvoimien virkojen kelpoisuusvaatimukset	12
4 TURVALLISUUSSELVITYKSET JA NIIDEN HAKEMINEN	13
4.1 Perusmuotoinen turvallisuus selvitys	14
4.2 Laaja turvallisuus selvitys	16
4.3 Suppea turvallisuus selvitys	16
4.4 Ulkomaansidonnaisuuksien selvittäminen osana turvallisuus selvitystä	17
4.5 Turvallisuus selvityksen hakeminen	18
4.6 Suostumus turvallisuus selvitykseen ja selvityksen kohteen informoiminen	20
4.7 Yhteenveto turvallisuus selvityksen hakijan toimenpiteistä turvallisuus selvityksen hakemisen vaiheessa	22
5 TURVALLISUUSSELVITYKSEN LOPPUTULOS	23
5.1 Kirjallisen ilmoituksen tietojen käsittely	24
5.2 Kirjallisen ilmoituksen nähtäväksi antaminen ja sen hävittäminen	25
5.3 Turvallisuus selvitys nimityspäätöksen perusteluissa	26
5.4 Yhteenveto hakijan toimenpiteistä kirjallisen ilmoituksen perusteella .	26
6 TURVALLISUUSSELVITYKSEN VAIKUTUKSET OSANA NIMITYSHARKINTAA	28
6.1 Kelpoisuus vaatimusten täyttymisen arviointi	30
6.2 Sidonnaisuudet ja nuhteettomuus	31
6.2.1 Ulkomaansidonnaisuudet	32
6.2.2 Nuhteettomuus	35
6.2.3 Maksuhäiriöt ja taloudelliset sidonnaisuudet	36
7 YHTEENVETO	38
7.1 Turvallisuus selvitysmenettely ja sen merkitys Puolustusvoimien rekrytoinneissa	39
7.2 Tulosten hyödynnettävyys ja oma kehittyminen	42
LÄHTEET	44

1 JOHDANTO

Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan Puolustusvoimien rekrytointeihin liittyvää turvallisuusselvitysmenettelyä. Puolustusvoimien toiminta-alue on maanpuolustuksen ja siten valtion turvallisuuden ytimessä, jolloin sen henkilöstöön kohdistuu luotettavuuteen liittyviä vaatimuksia, joita voidaan selvittää henkilöturvallisuus selvityksellä. Henkilöturvallisuus selvitys laaditaan luonnollisesta henkilöstä ja sillä selvitetään virkaan nimitettävän henkilön nuhteettomuutta, riippumattomuutta ja luotettavuutta. Turvallisuus selvitysten laatimisen tarkoitus on suojata valtion turvallisuutta, maanpuolustusta ja yleistä turvallisuutta, joiden suojaamista korostaa turvallisuusympäristön muuttuminen.

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää kuinka turvallisuus selvityksen hakijan, eli tulevan työnantajan, tulee lain mukaan toimia turvallisuus selvitysmenettelyssä. Opinnäytetyön keskeisenä tutkimuskysymyksenä on selvittää mitä merkitystä turvallisuus selvityksen lopputuloksena mahdollisesti ilmoitettavalla tiedolla voi rekrytoinneissa olla ja miten sitä voidaan arvioida. Työn taustaan vaikuttaa tilanne, jossa Puolustusvoimien turvallisuus selvitysmenettelyn ohjeistukseen liittyy kehitystarvetta. Opinnäytetyön tavoitteena on ohjeistaa oikea menettely ja kehittää rekrytointeja tekevän henkilöstön turvallisuus selvitysosaamista. Opinnäytetyössä käytetty menetelmä on lainopillinen ja työssä keskitytään turvallisuus selvitysmenettelyä koskevan voimassa olevan oikeuden sisällön selvittämiseen. Opinnäytetyössä käsitellään ensimmäisenä työn taustaa ja menetelmää, jonka jälkeen käsitellään virkojen kelpoisuusvaatimuksia. Kelpoisuusvaatimukset määrittävät sen, millainen tausta virkaan nimitettävällä henkilöllä tulee lain mukaan olla. Tämän jälkeen työssä käsitellään turvallisuus selvitysmenettelyyn liittyviä työnantajan toimenpiteitä. Lopuksi työssä käsitellään turvallisuus selvityksen lopputuloksena mahdollisesti ilmoitetun tiedon arvioimista ja esitetään työn yhteenveto.

2 TYÖN TARKOITUS JA KÄYTETYT MENETELMÄT

Puolustusvoimat on suuri julkishallinnon organisaatio, joka rekrytoi vuosittain noin 300–400 henkilöä, joista jokaisesta haetaan turvallisuusselvitystä (Puolustusvoimat, n.d.a, s. 10–11; Puolustusvoimat, n.d.b). Turvallisuusselvitysten hakemisen ja niiden käsittelemisen voidaan siis sanoa olevan osa organisaation jokapäiväistä toimintaa. Puolustusvoimissa rekrytoinnilla tarkoitetaan viran ilmoittamista julkisesti haettavaksi, jolloin rekrytoitavaa henkilöä haetaan lähtökohtaisesti organisaation ulkopuolelta (Puolustusvoimat, n.d.a, s. 11). Puolustusvoimissa on 32 hallintoyksikköä, jotka tekevät itse oman yksikkönsä rekrytoinnit (Puolustusvoimat, n.d.d).

Pääesikunnan henkilöstöosasto on tunnistanut tarpeen rekrytointeihin liittyvän turvallisuusselvitysmenettelyn ohjeistuksen kehittämiseksi, joten he toimivat tämän opinnäytetyön toimeksiantajana. Pääesikunnan henkilöstöosasto ohjaa Puolustusvoimien rekrytointiprosessia.

2.1 Opinnäytetyön merkitys ja tarkoitus

Tarve opinnäytetyössä laadittavalle ohjeistukselle johtuu erityisesti siitä, ettei Puolustusvoimissa ole yleisesti ja kattavasti ohjeistettu turvallisuusselvitysmenettelyä. Ohjeistus koostuu useista toisiaan täydentävistä asiakirjoista, jotka eivät kuitenkaan täysin sisällä kaikkea tarvittavaa ja ajantasaista tietoa. Myöskään sellaista erillistä ohjetta ei ole laadittu, jossa turvallisuusselvityksiä tarkasteltaisiin rekrytoinnin näkökulmasta sen erityiskysymykset huomioiden. Tällöin turvallisuusselvityksiin ja rekrytointeihin liittyvän voimassa olevan oikeuden sisältöön perehtyminen on pitkälti jäänyt jokaisen Puolustusvoimien hallintoyksikön omalle vastuulle. Tämä on johtanut siihen, että turvallisuusselvitysprosessiin liittyy epäselvyyttä ja avoimia kysymyksiä. Puolustusvoimien rekrytoinnissa on myös käynyt sellaisia yksittäisiä tilanteita, joissa ei ole täysin ymmärretty turvallisuusselvityksen lopputuloksena annetun kirjallisen ilmoituksen sisältöä tai sen merkitystä, jolloin rekrytointipäätöksiä on voitu tehdä josain määrin riittämättömällä tietopohjalla.

Turvallisuusselvityksiä tekemällä pyritään suojelemaan muun muassa valtion turvallisuutta, maanpuolustusta ja yleistä turvallisuutta (turvallisuusselvityslaki 726/2014, 1 §). Puolustusvoimien tehtäviin kuuluu esimerkiksi Suomen sotilaallinen puolustaminen, maa- ja vesialueiden sekä ilmatilan valvominen, alueellisen koskemattomuuden turvaaminen sekä sotilaskoulutuksen antaminen (laki puolustusvoimista 551/2007, 2 § 1 mom. 1 k.). Puolustusvoimien tehtävien voidaan siis sanoa sijoittuvan valtion turvallisuuden ytimeen ja kuuluvan siten keskeisesti turvallisuusselvityksillä suojeltavien etujen piiriin. Turvallisuusselvityksiä laatimalla näitä etuja suojellaan erityisesti henkilöstöön liittyviltä riskeiltä, jolloin turvallisuusselvityksiin liittyvä osaaminen ja mahdollisten riskien tunnistaminen korostuu erityisesti uutta henkilöstöä rekrytoitaessa (PuVL 7/2017, s. 3). Puolustusvoimissa rekrytoiteja hoitavan henkilöstön turvallisuusselvitysosaamista kehittämällä voidaan siis suoraan edistää näiden turvallisuusetujen suojelemista.

Opinnäytetyön ajankohtaisuutta lisää turvallisuusympäristön muutos, joka luo uusia uhkia ja epävakautta. Tämä korostaa tarvetta kiinnittää huomiota kansallisten etujen suojelemiseen. (HE 252/2018 vp, s. 9; Puolustusvoimat, 2025, s. 8.) Opiskeltavaan alaan eli julkishallintoon työ liittyy keskeisesti, sillä Puolustusvoimat on viranomaisen ja julkishallinnon organisaatio. Lainsäädännön tarkka noudattaminen ja sen soveltaminen liittyy keskeisesti julkishallintoon ja viranomaisten toimintaan (perustuslaki 731/1999, 2 § 3 mom.).

Opinnäytetyössä pyritään vastaamaan siihen, kuinka turvallisuusselvityksen hakijan tulee lain mukaan toimia turvallisuusselvitysmenettelyssä. Lisäksi pyritään vastaamaan seuraaviin kysymyksiin:

1. Mihin turvallisuusselvityksen hakeminen Puolustusvoimien rekrytoinneissa perustuu?
2. Mikä merkitys turvallisuusselvityksillä on Puolustusvoimien rekrytoinneissa?

3. Mikä merkitys turvallisuus selvityksen lopputuloksena mahdollisesti ilmoitetulla kirjallisella tiedolla voi olla ja miten sen merkitystä voidaan arvioida?

2.2 Lainopillinen menetelmä ja tietoperusta

Opinnäytetyössä käytetään lainopillista menetelmää. Lainoppi on perinteisesti ymmärretty normien tulkintana ja systematisoisena. Tulkinta on voimassa olevan oikeuden sisällön selvittämistä eri oikeuslähteistä ja systematisointi hajallaan olevan aineiston järjestelystä. Yksi lainopin tehtävistä on tuottaa suosituksia lain soveltamisesta muun muassa viranomaisille. (Määttä, 2018, s. 7, 20; Sajama, 2016, s. 24.)

Oikeussääntöjen sisällön selvittämisessä noudatetaan oikeuslähdeoppia, jonka mukaan eri oikeuslähteillä on erilainen oikeuslähdearvo. Oikeuslähdeopin mukaan oikeuslähteet jaetaan vahvasti velvoittaviin, heikosti velvoittaviin ja sallittuihin oikeuslähteisiin. Tulkinnan lähtökohta on vahvasti velvoittavat oikeuslähteet, kuten lait. Esimerkiksi viranomaisten täytyy aina perustaa ratkaisunsa kirjoitettuun lainsäädäntöön eli vahvasti velvoittaviin oikeuslähteisiin. Lain rinnalla voidaan käyttää muitakin, lakia täydentäviä perusteita, eli heikosti velvoittavia ja sallittuja oikeuslähteitä. Heikosti velvoittavia oikeuslähteitä ovat esimerkiksi lainvalmisteluaineistot ja korkeimpien oikeuksien ennakkoratkaisut. Sallittuja oikeuslähteitä ovat muun muassa oikeuskirjallisuudessa esitetyt kannanotot, ministeriöiden antamat ohjeet, mutta myös viranomaisen vakiintunut hallintokäytäntö voi saada merkitystä oikeuslähteenä. (Kolehmainen, 2016, s. 116, 118; Määttä, 2018, s. 9–10.) Lain tulkinnan lähtökohtana toimii kielellinen eli sanamuodon mukainen tulkinta. Sanamuodon mukaisessa tulkinnassa käsitteille annetaan niiden tavanomaista merkitystä vastaava sisältö, kuten arkikielten merkityksen mukainen sisältö tai kirjaimellisesti sanamuodon mukainen sisältö. Sanamuodon mukaisesta tulkinnasta voidaan kuitenkin joutua poikkeamaan, sillä säädöksissä käytetään paljon sellaisia termejä, joiden merkitys ei vastaa niiden tavanomaista arkikielen merkitystä. Lain käsitteitä voidaan kielellisessä tulkinnassa tulkita laajentavasti tai supistavasti sekä

käyttää analogiaa, jolloin asioita samaistetaan tai vastakohtaispäätelyä, jolloin käsitteen alaa sisältymättömiä asioita voidaan poissulkea. (Määttä, 2024, s. 2; Määttä, 2018, s. 11.)

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä käytetään lainoppia, sillä työn keskeisenä tavoitteena on selvittää voimassa olevan oikeuden sisältöä ja tuottaa sen perusteella viranomaiselle eli Puolustusvoimille ohjeistusta siitä, kuinka turvallisuusselvitysmenettelyssä tulee lain mukaan toimia.

Opinnäytetyön tietoperustana on käytetty ensisijaisesti kirjoitettua lainsäädäntöä eli vahvasti velvoittavia oikeuslähteitä. Lain sisällön ja merkityksen tarkemmassa avaamisessa on käytetty paljon myös heikosti velvoittavia ja sallittuja oikeuslähteitä. Opinnäytetyön tietoperustassa korostuu erityisesti turvallisuusselvityslaki, valtion virkamieslaki (750/1994) ja laki puolustusvoimista. Perustuslaissa, joka on tietoperustan säädöksistä hierarkkisesti ylin, säädetään kaikkien julkisten virkojen yleisistä nimitysperusteista (125 § 2 mom.). Virkamieslaissa säädetään yleisesti valtion virkoja eli myös Puolustusvoimien virkoja koskevista kelpoisuusvaatimuksista. Laissa puolustusvoimista säädetään kelpoisuusvaatimuksista, jotka asettavat perustuslain ja virkamieslain vaatimusten lisäksi lisävaatimuksia Puolustusvoimien virkoihin nimitettäville. Puolustusvoimissa palveleaan lähtökohtaisesti virkasuhteessa, jonka vuoksi turvallisuusselvitysmenettelyä ei tarkastella työlainsäädännöllisestä näkökulmasta (Puolustusvoimat, 2023, s. 17). Turvallisuusselvityslaisissa säädetään turvallisuusselvityksistä ja turvallisuusselvitysmenettelystä. Turvallisuusselvityksiä on henkilöturvallisuusselvitys ja yritysturvallisuusselvitys, joista tässä opinnäytetyössä käsitellään vain henkilöturvallisuusselvityksiä (turvallisuusselvityslaki 3 § 1 mom. 3 k.). Opinnäytetyössä termillä 'turvallisuusselvitys' viitataan siten aina henkilöturvallisuusselvitykseen. Heikosti velvoittavina oikeuslähteinä keskeisessä osassa osana tietoperustaa ovat lakien valmisteluaineistot kuten hallituksen esitykset ja valiokuntamietinnöt. Sallittuina oikeuslähteinä on hyödynnetty muun muassa oikeustieteellistä kirjallisuutta. Oikeuskirjallisuutta on kuitenkin hyödynnetty opinnäytetyössä rajatusti, sillä turvallisuusselvityksiä on käsitelty kirjallisuudessa vain vähän. Voimassa olevan oikeuden sisällön tulkitsemisessa on käytetty sanamuodon mukaista tulkintaa.

3 VIRKOJEN KELPOISUUSVAATIMUKSET

Kelpoisuusvaatimuksilla tarkoitetaan nimitettävää henkilöä koskevia, sitovia oikeussääntöjä, joita viranomaisen täytyy virkaa täyttäessä noudattaa. Kelpoisuusvaatimuksista säädetään laissa tai alemman asteisissa säädöksissä. Niiden osalta viranomaisella ei ole mahdollista käyttää harkintaa tai poiketa niistä, ellei tällaisesta mahdollisuudesta ole erikseen säädetty. Kelpoisuusvaatimukset asettavat siis vähimmäisvaatimuksia, jotka virkaan nimitettävän pitää täyttää. (Koskinen & Kulla, 2019, s. 11; Mäenpää, 2023, s. 1291; Pikkarainen, 2022, s. 11.)

Yleisistä kelpoisuusvaatimuksista, jotka koskevat Puolustusvoimien virkoja, on säädetty perustuslaissa, valtion virkamieslaissa ja laissa puolustusvoimista. Turvallisuusselvitysten liityntäpinta kelpoisuusvaatimuksiin löytyy nuhteettomuuden, sidonnaisuuksien ja luotettavuuden selvittämisestä. Nämä ovat Puolustusvoimien virkoja koskevia kelpoisuusvaatimuksia, joista kerrotaan tarkemmin alla. Näiden kelpoisuusvaatimusten täyttymistä voidaan selvittää turvallisuusselvityksellä. (Laki puolustusvoimista 37 § 1 mom.; perustuslaki 125 § 2 mom.; turvallisuusselvityslaki 3 § 1 mom. 1 k.; virkamieslaki 8 c § 1 mom.)

3.1 Perustuslain ja valtion virkamieslain kelpoisuusvaatimukset

Perustuslain 125 §:n 2 momentissa säädetään julkisten virkojen yleisistä nimitysperusteista, joita ovat taito, kyky ja koeteltu kansalaiskunto. Vaatimus koetellusta kansalaiskunnosta sisältää muun muassa vaatimuksen nuhteettomasta käyttäytymisestä (HE 1/1998 vp, s. 180; Koskinen & Kulla, 2019, s. 88–89).

Lain 125 §:n 1 momentin perusteella lailla voidaan säätää vaatimus Suomen kansalaisuudesta määrättyihin julkisiin virkoihin tai tehtäviin nimittäessä. Valtion virkamieslaissa on säädetty tämän kansalaisuusrajoitteen koskevan Puolustusvoimien virkoja. Sen mukaan Puolustusvoimien virkoihin voidaan nimittää vain Suomen kansalainen. (Virkamieslaki 7 § 1 mom. 8 k.) Huomioitavaa

on, että vaatimus täyttyy myös silloin, kun henkilöllä on Suomen kansalaisuuden lisäksi jonkin muun valtion tai useamman muun valtion kansalaisuus (HE 70/2017 vp, s. 16).

Valtion virkamieslain 8 c § korostaa nuhteettomuusvaatimusta viranhakijan osalta (Koskinen & Kulla, 2019, s. 88). Lain 8 c §:ssä säädetään, että ”viranomaisen on otettava huomioon nimitettävän tai tehtävään määrättävän nuhteettomuus sekä varmistettava, ettei hänellä ole virkaan kuuluvien tehtävien asianmukaista hoitoa vaarantavia sidonnaisuuksia ja että hänellä on muissakin suhteissa edellytykset hoitaa tehtävänsä riippumattomasti ja muutoinkin luotettavasti”. Viranomaisen on siis huomioitava, että virkaan tai määräaikaiseen virkasuhteeseen nimitettävä on nuhteeton eli hän on toiminut rikkeettömästi. Rikkeettömällä toiminnalla ei kuitenkaan tarkoita, ettei henkilöllä voisi olla mitään rangaistuksia. Vähäinen moitittava teko tai vähäisestä rikoksesta saatu rangaistus ei välttämättä vaarantaisi nuhteettomuutta ja luotettavuutta. (HE 70/2017 vp, s. 20; Koskinen & Kulla, 2019, s. 89; Mäenpää, 2023, s. 1296.) Sidonnaisuuksilla tarkoitetaan esimerkiksi taloudellisia- ja ulkomaansidonnaisuuksia. Virkaan nimitettävällä ei saa olla sellaisia sidonnaisuuksia, jotka voivat esimerkiksi altistaa hänet epäasialliselle ulkopuoliselle painostamiselle tai muulle vaikuttamiselle. Tällaisten sidonnaisuuksien kieltäminen korostaa virkaan nimitettävän riippumattomuutta. Tehtävien luotettavalla hoitamisella tarkoitetaan kykyä hoitaa niitä rehellisesti ja lojaalisti. Täytettävänä olevan tehtävän luonne vaikuttaa viranomaisen velvollisuuden laajuuteen selvittää virkaan nimitettävän nuhteettomuutta ja sidonnaisuuksia. Kaikissa virantäytöissä tämä ei tarkoita turvallisuusselvityksen hakemista. (Virkamieslaki 8 c § 1 mom.; HE 70/2017 vp, s. 21; Koskinen & Kulla, 2019, s. 90.) Julkishallinnon turvallisuustehtävissä toimivilta edellytetään kuitenkin erityistä luotettavuutta, joka korostaa selvittämisvelvollisuutta nuhteettomuuden ja sidonnaisuuksien osalta (HE 70/2017 vp, s. 21).

Valtion virkamieslain mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan lisäksi säätää virkaan nimittämisen edellytyksenä olevan, että virkaan nimitettävällä on voimassa oleva turvallisuusselvitystodistus (virkamieslaki 8 c § 2 mom.).

Puolustusvoimien virkojen osalta turvallisuusselvitystodistusta ei ole kuitenkaan säädetty edellytykseksi virkaan nimittämiseksi.

Turvallisuusselvitystodistuksella tarkoitetaan tässä yhteydessä turvallisuusselvityksen laatineen viranomaisen (Suojelupoliisi tai Pääesikunta) turvallisuusselvityksen perusteella antamaa todistusta. Myös kansallinen turvallisuusviranomainen (National Security Authority, NSA) voi antaa turvallisuusselvitystodistuksen (Personnel Security Clearance, PSC) Suojelupoliisin tai Pääesikunnan laatiman turvallisuusselvityksen perusteella kansainvälisten tietoturvavelvoitteiden toteuttamiseksi. Kyseessä on kuitenkin kaksi erillistä ja eri viranomaisen antamaa todistusta, joiden ero on hyvä tiedostaa. (Laki kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista 588/2004, 11 § 1 mom.; turvallisuusselvityslaki 43 § 1–2 mom.; ulkoministeriö, n.d.)

3.2 Puolustusvoimien virkojen kelpoisuusvaatimukset

Laissa puolustusvoimista säädetään Puolustusvoimien virkojen ja tehtävien kelpoisuusvaatimuksista. Lain 37 §:n 1 momentin mukaan Puolustusvoimien virkaan nimitettävältä vaaditaan tehtävien edellyttämää luotettavuutta. Luotettavuudella tarkoitetaan yleisesti nuhteettomuutta, riippumattomuutta sekä kykyä hoitaa tehtäviä rehellisesti ja lojaalisti (HE 70/2017 vp, s. 21). Perustuslain ja virkamieslain kelpoisuusvaatimusten lisäksi Puolustusvoimien virkojen kelpoisuusvaatimuksissa korostuu edelleen virkaan nimitettävän luotettavuus. Tehtävien edellyttämä luotettavuus on turvallisuusnäkökohtiin perustuva Puolustusvoimien palvelukseen otettavia henkilöitä koskeva lisävaatimus (PuVM 7/2018 vp, s. 6).

Puolustusvoimissa on siviili- ja sotilasvirkoja (laki puolustusvoimista 36 § 1 mom.). Sotilasvirkoja ovat muun muassa aliupseerin, upseerin, opistoupseerin ja erikoisupseerin virat (valtioneuvoston asetus puolustusvoimista 1319/2007, 7 § 1 mom. 3, 5–7 k.). Siviilien lisäksi Puolustusvoimiin rekrytoidaan julkisen hakumenettelyn kautta erityisesti aliupseereita ja erikoisupseereita (Puolustusvoimat, n.d.a). Sotilasvirkoihin nimitettäessä tulee huomioida

puolustusvoimista annetun lain 37 §:n 2 momentissa säädetty sotilasvirkoja koskeva kelpoisuusvaatimus ”Puolustusvoimien sotilasvirkaan nimitettävältä vaaditaan, ettei hänellä ole sellaista toisen valtion kansalaisuutta tai muuta turvallisuusselvityslain 3 §:n 1 momentin 9 a kohdassa tarkoitettua ulkomaansidonnaisuutta, joka voi vaarantaa valtion turvallisuutta, yleistä turvallisuutta, maanpuolustusta tai Suomen kansainvälisiä suhteita taikka palvelusturvallisuutta Puolustusvoimissa”. Ulkomaansidonnaisuudella tarkoitetaan muun muassa kansalaisuutta, toimimista toisen valtion palveluksessa, varallisuutta toisessa valtiossa, yhteyksiä toisen valtion kansalaisiin ja läheisiin, jotka ovat toisen valtion kansalaisia. Säädetty kelpoisuusvaatimus kieltää erikseen turvallisuutta vaarantavan toisen valtion kansalaisuuden. Sotilasvirassa taataan kansallista turvallisuutta, jolloin virkaan nimitettävän tulee olla painostuksesta vapaa, luotettava, riippumaton ja ehdottoman lojaali Suomen valtiota kohtaan. (Turvallisuusselvityslaki 3 § 1 mom. 9 k.; HE 252/2018 vp, s. 19, 23.)

4 TURVALLISUUSSELVITYKSET JA NIIDEN HAKEMINEN

Turvallisuusselvitys on selvitys, joka laaditaan luonnollisesta henkilöstä eli selvityksen kohteesta, tarkistamalla häntä koskevat tiedot turvallisuusselvityslain säädettyistä rekistereistä (turvallisuusselvityslaki 3 § 1 mom. 4 k., 23 § 1 mom.). Rekrytointeja koskevissa turvallisuusselvityksissä selvityksen kohde on virkaa hakenut henkilö, jonka olisi tarkoitus hoitaa Puolustusvoimien virkaa tai tehtävää. Turvallisuusselvitys voidaan laatia kolmessa eri laajuudessa: suppeana, perusmuotoisena tai laajana (turvallisuusselvityslaki 14 §). Pääsäännön mukaan turvallisuusselvitys on voimassa toistaiseksi, kuitenkin enintään viisi vuotta (turvallisuusselvityslaki 53 §).

Turvallisuusselvitysten tarkoitus on parantaa mahdollisuuksia ennalta ehkäistä toimintaa, joka voi vahingoittaa esimerkiksi valtion turvallisuutta, maanpuolustusta, Suomen kansainvälisiä suhteita tai yleistä turvallisuutta

(turvallisuusselvityslaki 1 §). Turvallisuusselvityksiä laatimalla näitä turvallisuusetuja pyritään suojaamaan erityisesti henkilöstöön liittyviltä riskeiltä (PuVL 7/2017 vp, s. 3).

Turvallisuusselvityksen avulla selvitetään selvityksen kohteen taustaa, hänen luotettavuutensa varmistamiseksi (HaVM 16/2014 vp, s. 3). Tarvittaessa ja riippumatta selvityksen laajuudesta, selvityksen kohteena oleva henkilö voidaan aina haastatella osana turvallisuusselvityksen laatimista (turvallisuusselvityslaki 23 § 1 mom.; HE 57/2013 vp, s. 44). Toimivaltainen viranomainen eli turvallisuusselvityksen laativa taho on Puolustusvoimien rekrytointeja koskevissa turvallisuusselvityksissä Puolustusvoimien pääesikunta (turvallisuusselvityslaki 9 § 2 mom.). Turvallisuusselvityksen hakija on se Puolustusvoimien hallintoyksikkö, jonka tehtävää selvityksen kohteen on tarkoitus hoitaa tai joka tekee esityksen nimitettävästä henkilöstä (turvallisuusselvityslaki 15 § 1 mom.; HE 70/2017 vp, s. 11). Turvallisuusselvityslaisissa työnantajalla tarkoitetaan myös sitä tahoja, joka on palkkaamassa selvityksen kohdetta tehtävänsä. Siten työnantajalla tarkoitetaan myös tässä yhteydessä rekrytointia tekevää Puolustusvoimien hallintoyksikköä. (Turvallisuusselvityslaki 3 § 1 mom. 8 k.; HE 70/2017 vp, s. 11.)

Turvallisuusluokiteltujen asiakirjojen käsittely perustuu tehtävään, jonka hoitamiseen liittyen tehtävänhoitajalla on tarve käsitellä tai muuten saada tietoja turvaluokitelluista asiakirjoista (valtioneuvoston asetus asiakirjojen turvallisuusluokittelusta valtionhallinnossa 1101/2019, 8 § 1–2 mom.). Turvallisuusselvityksen hakijan tulee huomioida haettavasta turvallisuusselvityksen tasosta päättäessään, minkä turvallisuusluokan asiakirjoja täytettävänä olevassa tehtävässä käsiteltäisiin ja millainen tehtävä on muuten luonteeltaan.

4.1 Perusmuotoinen turvallisuusselvitys

Perusmuotoista turvallisuusselvitystä voidaan hakea sellaisesta palvelussuhteeseen valittavasta, joka saa tehtävässään oikeuden muuten kuin satunnaisesti käsitellä viranomaisen turvallisuusluokan II tai III kuuluvia asiakirjoja tai

muuten hoitaa sellaisia tehtäviä, joissa hän salassa pidettäviä tietoja paljastamalla tai muulla lainvastaisella teolla voisi merkittäväällä tavalla vaarantaa valtion turvallisuutta, maanpuolustusta, kansainvälisiä suhteita, poikkeusoloihin varautumista, väestönsuojelua tai yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja taikka mainittujen etujen suojaamiseksi toteutettuja turvallisuusjärjestelyjä (turvallisuukselvityslaki 19 § 1 mom. 1 k.).

Perusmuotoisen turvallisuusselvityksen laatimisessa käytettävistä tietolähteistä on säädetty tarkasti turvallisuusselvityslain 25 §:ssä. Käytettävien tietolähteiden perusteella saadaan käsitys turvallisuusselvityksen todellisesta laajuudesta ja kattavuudesta. Perusmuotoista turvallisuusselvitystä laatiessaan Pääesikunta voi käyttää muun muassa väestötietojärjestelmän tietoja, sakko- ja rikosrekisteriä, ulosotto- ja luottotietorekisteriä, liiketoimintakieltorekisteriä, oikeushallinnon tietoja syyteharkinnassa olevista asioista ja rikosasioiden ratkaisutietoja sekä poliisin rekisterien tietoja mm. esitutkinnasta, rikostutkinnasta, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen ja muun valvonta-tehtävän suorittamiseen liittyvistä tiedoista, lupahallintoon liittyvistä tiedoista sekä kansallisen turvallisuuden suojaamiseen tai valtion turvallisuutta uhkaavien rikosten estämiseksi liittyviä tietoja. Lisäksi voidaan käyttää tietoja Suojelupoliisin toiminnallisesta tietojärjestelmästä, Pääesikunnan sotilasoikeudenhoitorekisteristä ja turvallisuustietorekisteristä, tietoja ulkomaalaisasioiden asiankäsittelyjärjestelmästä ja kansallisesta viisumitietojärjestelmästä sekä Tullin ja Rajavartiolaitoksen tutkinta- ja valvontatehtäviin liittyviä tietoja. Myös toisten valtioiden vastaavia rekistereitä kuten väestötietojärjestelmä, rikosrekisteri, sakkorekisteri ja oikeushallinnon rekisteri, voidaan käyttää. Lisäksi voidaan käyttää Keskusrikospoliisin ilmoitusta, joka perustuu poliisin henkilörekisterin tietoihin; esimerkiksi selvityksen kohteen yhteyksistä tai osallistumisesta järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan. (Turvallisuukselvityslaki 25 § 1 mom. 1–7 k., 10–12 k., 2 mom. 1–2 k.; laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimissa 616/2019, 5 § 1 mom., 11 §, 48 § 1 mom.; laki henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa 639/2019, 8 § 1 mom.; laki henkilötietojen käsittelystä Tullissa 650/2019, 7 § 1 mom.)

4.2 Laaja turvallisuusselvitys

Laajaa turvallisuusselvitystä voidaan hakea henkilöstä, joka työtehtävissään saisi oikeuden muutoin kuin satunnaisesti käsitellä turvallisuusluokan I tai II asiakirjoja tai muita sellaisia salassa pidettäviä asiakirjoja, joihin sisältyvän salassa pidettävän tiedon oikeudeton paljastuminen tai oikeudeton käyttö voi aiheuttaa erityisen suurta tai merkittävää vahinkoa salassapitosäännöksessä tarkoitettulle yleiselle edulle tai hoitaisi sellaista tehtävää, jossa hän salassa pidettäviä tietoja paljastamalla tai muulla lainvastaisella teolla voisi vahingoittaa valtion turvallisuutta, maanpuolustusta tai Suomen kansainvälisiä suhteita. (turvallisuusselvityslaki 20 § 1 mom. 1–2 k.).

Laajassa turvallisuusselvityksessä voidaan käyttää tietolähteenä kaikkia niitä rekisterejä mitä perusmuotoisessa selvityksessä voidaan käyttää. Tämän lisäksi laajassa selvityksessä voidaan selvittää tietoja selvityksen kohteen elinkeinotoiminnasta tai osallistumisesta siihen, varallisuudesta ja veloista sekä muista taloudellisista sidonnaisuuksista, perhe- ja sukulaisuussuhteista ja ulkomaansidonnaisuuksista. (Turvallisuusselvityslaki 27 §.) Laaja turvallisuusselvitys voidaan tarpeen vaatiessa ulottaa koskemaan myös selvityksen kohteen läheisiä. Tällöin läheisestä laaditaan perusmuotoinen turvallisuusselvitys. (Turvallisuusselvityslaki 23 § 3 mom., 29 §.)

4.3 Suppea turvallisuusselvitys

Suppea turvallisuusselvitys voidaan hakea sellaiseen palvelussuhteeseen valittavasta, joka saisi oikeuden käsitellä viranomaisen turvallisuusluokan III tai IV asiakirjoja tai muita sellaisia salassa pidettäviä asiakirjoja, joihin sisältyvän salassa pidettävän tiedon oikeudeton paljastuminen tai oikeudeton käyttö voi aiheuttaa vahinkoa tai haittaa salassapitosäännöksessä tarkoitettulle yleiselle tai yksityiselle edulle (turvallisuusselvityslaki 21 § 1 mom. 1 k.).

Suppean turvallisuusselvityksen tietolähteinä voidaan käyttää turvallisuusselvityslain 25 §:n 1 momentin 1–10 kohdan rekisterejä, joita ovat muun muassa väestötietojärjestelmä, sakko- ja rikosrekisteri. Keskeisimpinä erona

verrattuna perusmuotoiseen turvallisuus selvitykseen on, ettei suppeassa selvityksessä voida käyttää tietoja Suojelupoliisin toiminnallisesta tietojärjestelmästä, Pääesikunnan turvallisuustietorekisteristä, ulkomaan viranomaisen rekistereistä eikä luottotieto- tai ulosottorekisteristä. Myöskään henkilön ulkomaansidonnaisuuksia ei voida suppeassa turvallisuus selvityksessä selvittää. (Turvallisuus selvityslaki 25 § 3 mom., 30 §; HE 57/2013 vp, s. 47.) Suppea turvallisuus selvitys perustuu enemmän nuhteettomuuden ja rikostaustan selvittämiseen. Näin ollen suppealla turvallisuus selvityksellä ei pystytä selvittämään virkamieslain 8 c §:n 1 momentissa tarkoitettuja sidonnaisuuksia, kuten perusmuotoista tai laajaa turvallisuus selvitystä hakemalla.

4.4 Ulkomaansidonnaisuuksien selvittäminen osana turvallisuus selvitystä

Ulkomaansidonnaisuuksien selvittäminen on tullut mahdolliseksi vuonna 2018 turvallisuus selvityslakiin tehtyjen muutosten myötä. Samalla virkamieslakiin lisättiin 8 c §, mikä korostaa työnantajan velvollisuutta muun muassa ulkomaansidonnaisuuksien selvittämiseen. (Turvallisuus selvityslaki 25 § 3 mom., 28 § 1 mom. 4 k.; virkamieslaki 8 c § 1 mom.) Turvallisuus selvityksen laativa viranomainen selvittää ulkomaansidonnaisuuksia selvityksen kohteen itse antamien tietojen ja rekisteritietojen perusteella sekä tarvittaessa haastatteleamalla selvityksen kohdetta (turvallisuus selvityslaki 23 § 1 mom.; PuVL 7/2017 vp, s. 5).

Aiemmin mainittujen turvallisuus selvityslain 19 §:n 1 momentin 1 kohdan perusteiden täytyessä turvallisuus selvityksen hakija voi hakea perusmuotoisen turvallisuus selvityksen yhteydessä myös ulkomaansidonnaisuuksien selvittämistä. Ulkomaansidonnaisuudet selvitetään osana perusmuotoista turvallisuus selvitystä, siten turvallisuus selvityksen hakija ei voi hakea ulkomaansidonnaisuuksien selvittämistä yksistään tai niiden selvittämistä myöhemmin ns. täydentämään jo laadittua perusmuotoista selvitystä. (Turvallisuus selvityslaki 25 § 3 mom. 1 k.; HE 70/2017 vp, s. 28.) Ulkomaansidonnaisuudet selvitetään aina osana laajaa turvallisuus selvitystä (turvallisuus selvityslaki 27 § 1 mom. 4 k., 28 § 1 mom. 4 k.; HE 70/2017 vp, s. 11). Turvallisuus selvityksen laativa

viranomainen voi käynnistää myös itse, selvityksen kohteen suostumuksella, hänen ulkomaansidonnaisuuksien selvittämisen. Näin voidaan toimia, jos ulkomaansidonnaisuuksien selvittämisen katsotaan olevan tarpeellista selvitystä laadittaessa esiin tulleiden tietojen ja sen tehtävän kannalta, jota varten selvitystä laaditaan. (Turvallisuusselvityslaki 25 § 4 mom.; HE 70/2017 vp, s. 28.)

Turvallisuusselvityksen hakijan on hyvä tiedostaa, että jos turvallisuusselvitys sisältää ulkomaansidonnaisuuksien selvittämisen, syntyy selvityksen kohteelle ilmoitusvelvollisuus uusista ja muuttuneista ulkomaansidonnaisuuksista. Selvityksen kohteen tulee ilmoittaa uusista ja muuttuneista ulkomaansidonnaisuuksista ilman aiheetonta viivytystä suoraan turvallisuusselvityksen laatineelle viranomaiselle eli Pääesikuntaan. Velvollisuus koskettaa sitä aikaa, kun turvallisuusselvitys on voimassa. (Turvallisuusselvityslaki 28 a §; HE 70/2017 vp, s. 30.) Ilmoitusvelvollisuuden tarkoitus on toteuttaa selvityksen kohteen luotettavuuden seuraamista turvallisuusselvityksen voimassa olon ajan (HE 70/2017 vp, s. 30). Muutosilmoituksesta voi käydä ilmi sellainen olosuhteen muutos, joka voi vaikuttaa turvallisuusselvityksen lopputuloksen sisältöön. Tällöin turvallisuusselvityksen laatinut viranomainen voi selvityksen kohteen kuulemisen jälkeen ilmoittaa asiasta turvallisuusselvitystä hakeneelle tai turvallisuusselvitysrekisteriin palvelukseen ottamisesta merkinnän tehneelle. (Turvallisuusselvityslaki 28 b § 1, 3 mom.)

4.5 Turvallisuusselvityksen hakeminen

Turvallisuusselvityksen hakijan tulee viran hakuilmoituksella tai muulla sopivalla tavalla ilmoittaa aikeistaan hakea palvelussuhteeseen valittavasta turvallisuusselvitystä (turvallisuusselvityslaki 4 § 1 mom.). Turvallisuusselvitystä haetaan kirjallisesti ja siitä tulee ilmetä selvityksen kohteen suostumus turvallisuusselvityksen laadintaan (turvallisuusselvityslaki 17 § 1 mom.). Hakemuksessa tulee ilmoittaa selvityksen kohteen nimi, kotikunta, yhteystiedot, kansalaisuus ja ammatti sekä muutokset nimessä, henkilötunnuksessa tai kansalaisuudessa. Jos selvityksen kohteella ei ole henkilötunnusta, tulee sen sijasta

ilmoittaa syntymäaika (turvallisuus selvityslaki 17 § 2 mom. 1 k.; HE 57/2013 vp, s. 36). Lisäksi tulee ilmoittaa se virka tai tehtävä mihin selvityksen kohde aiotaan nimittää (turvallisuus selvityslaki 17 § 2 mom. 2 k.; HE 57/2013 vp, s. 36). Hakemuksella tulee myös ilmoittaa, jos selvityksen kohteesta aiotaan ennen tehtävään valitsemista pyytää luottotiedot, suorittaa hänelle lääkärintarkastus tai pyytää häntä esittämään todistus huumausainetestistä (turvallisuus selvityslaki 17 § 2 mom. 4 k.; HE 57/2013 vp, s. 36). Lisäksi perusmuotoista tai laajaa selvitystä haettaessa tulee hakemukselle liittää selvitys selvityksen kohteen asuinpaikoista ja pidempiaikaisista oleskelupaikoista enintään viimeisten kymmenen vuoden ajalta sekä nimikirjaote tai muu selvitys koulutuksesta ja virka- ja työsuhteista vähintään kymmenen viimeisen vuoden ajalta (turvallisuus selvityslaki 17 § 3 mom.; HE 57/2013 vp, s. 36). Laajaan turvallisuus selvityshakemukseen tulee lisäksi liittää henkilötietolomake, jossa selvityksen kohde antaa tiedot viimeisen kymmenen vuoden aikana harjoittamasta elinkeinotoiminnasta ja osallistumisesta siihen sekä tiedot hänen varallisuudesta, veloistaan ja taloudellisista sidonnaisuuksista, tiedot perhe- ja sukulaissuhteistaan ja lisäksi tiedot hänen ulkomaansidonnaisuuksistaan (turvallisuus selvityslaki 28 § 1 mom.). Jos perusmuotoisen turvallisuus selvityksen yhteydessä haetaan ulkomaansidonnaisuuksien selvittämistä, tulee hakemukselle liittää henkilötietolomake, jossa selvityksen kohde antaa tietoja hänen ulkomaansidonnaisuuksistaan (turvallisuus selvityslaki 28 § 2 mom.).

Turvallisuus selvityksiä on mahdollista hakea myös sähköisesti. Vaatimus turvallisuus selvityshakemuksen kirjallisesta muodosta täyttyy myös hakemuksen ollessa sähköinen asiakirja (laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa 13/2003, 9 § 1 mom.; HE 57/2013 vp, s. 36). Selvityksen kohde antaa tällöin turvallisuus selvityksen laatimiseen tarvittavan suostumuksen ja muut selvityksen kohteelta tarvittavat tiedot suoraan sähköisessä asiointipalvelussa. Turvallisuus selvityksen hakemisen käynnistää ja selvityksen kohdetta informoi tällöin kuitenkin edelleen turvallisuus selvityksen hakija (Suojelupoliisi, n.d.a; Suojelupoliisi, n.d.b.)

Pelkästään jo resurssikysymysten, kustannusten ja tarpeettomien turvallisuus selvitysten välttämiseksi on tarkoituksenmukaista, että turvallisuus selvityksen

hakemisen vaihe ajoittuu rekrytointiprosessin loppupäähän, jolloin viranhakijoita on jo ensin karsittu muilla perusteilla (HE 57/2013 vp, s. 17).

4.6 Suostumus turvallisuus selvitykseen ja selvityksen kohteen informoiminen

Turvallisuus selvityksen laatiminen sekä nuhteettomuuden ja luotettavuuden seuranta edellyttää selvityksen kohteen etukäteen antamaa kirjallista suostumusta (turvallisuus selvityslaki 5 § 1 mom.). Ennen suostumuksen antamista selvityksen kohteen tulee saada tietoa turvallisuus selvityksen sekä nuhteettomuuden ja luotettavuuden seurannan tarkoituksesta ja niiden käytöstä, turvallisuus selvitykseen ja sen seurantaan liittyvästä tietojenkäsittelystä sekä oikeudestaan saada tieto selvityksen sisällöstä (turvallisuus selvityslaki 5 § 2 mom.; HE 57/2013 vp, s. 29). Turvallisuus selvityksen hakijan on annettava edellä mainitut tiedot selvityksen kohteelle (Suojelupoliisi, n.d.a). Annettavia tietoja sekä niiden sisältöä ja tarkoitusta on avattu alla.

Turvallisuus selvityksen tarkoitusta on avattu aiemmin luvussa neljä. Turvallisuus selvityksen tietoja voidaan käyttää vain hakemuksessa ilmoitettuun tarkoitukseen eli esimerkiksi virkaan tai virkasuhteeseen nimittämiseen (turvallisuus selvityslaki 45 § 1 mom.).

Turvallisuus selvityksistä pidetään turvallisuus selvitysrekisteriä, jonka yhteisrekisterin pitäjinä toimivat Suojelupoliisi ja Pääesikunta (turvallisuus selvityslaki 48 a §). Turvallisuus selvitysrekisterin käyttötarkoitus on turvallisuus selvitysten tekeminen, tarpeettomien turvallisuus selvitysten välttäminen, tietojen välittäminen toimivaltaisten viranomaisten eli Suojelupoliisiin ja Pääesikunnan välillä sekä selvityksen kohteen luotettavuuden ja nuhteettomuuden seuraaminen. (Turvallisuus selvityslaki 9 § 1–2 mom., 48 § 1 mom.; HE 57/2013 vp, s. 56–57.)

Nuhteettomuuden ja luotettavuuden seurannalla tarkoitetaan rekisteritietojen yhdistämistä, jonka tarkoituksena on varmistaa virkaan nimitetyn henkilön nuhteettomuus ja luotettavuus myös virkaan nimittämisen jälkeen.

Nuhteettomuuden ja luotettavuuden seurannassa voidaan yhdistää turvallisuusselvitysrekisterin tietoja poliisiasian tietojärjestelmän osarekisterien tietoihin muun muassa esitutkintaan, rikostutkintaan tai muuhun poliisin valvonta-tehtävään liittyviin tietoihin sekä oikeushallinnon valtakunnalliseen tietojärjestelmään sisältyviin rikosasioiden vireilläolo- ja ratkaisutietoihin. (Turvallisuusselvityslaki 51 § 1 mom.; laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa 5 § 1 mom.; HE 57/2013 vp, s. 58–59.) Jos seurannassa saatujen tietojen perusteella henkilön epäillään tai katsotaan tuomioistuimen päätöksellä syyllistyneen tekoon, joka olisi voinut vaikuttaa turvallisuusselvitystodistuksen antamiseen tai turvallisuusselvityksen sisältöön, voidaan tästä selvityksen kohteen kuulemisen jälkeen ilmoittaa turvallisuusselvitystä hakeneelle (turvallisuusselvityslaki 52 § 2 mom.). Nuhteettomuutta seuraamalla mahdollistetaan turvallisuusselvitykselle voimassaoloaika, eikä työnantajan tarvitse jatkuvasti hakea uutta selvitystä samasta henkilöstä (HE 70/2017 vp, s. 8).

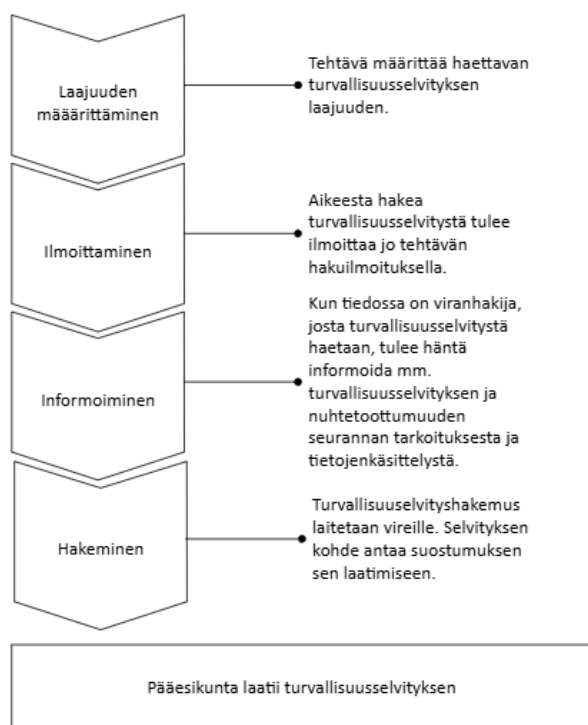
Turvallisuusselvitysrekisteriin tallennetaan tieto turvallisuusselvitystä koskevasta hakemuksesta, selvityksen kohteen nimestä ja muista yksilöintitiedoista, selvityksen laajuudesta sekä tiedot selvitysmenettelyn lopputuloksesta tai turvallisuusselvitystodistuksesta, sen voimassaolosta ja peruuttamisesta sekä tieto henkilöturvallisuusselvityksen kohteen työnantajasta (turvallisuusselvityslaki 48 § 2 mom.). Turvallisuusselvitysrekisteriin tallennetut tiedot poistetaan viimeistään kolmen vuoden kuluttua vastaavan uuden turvallisuusselvityksen laatimisesta tai turvallisuusselvityksen tai turvallisuusselvitystodistuksen voimassaolon päättymisestä taikka siitä, kun se tehtävä, jota varten turvallisuusselvitys on laadittu, on päättynyt tai kun turvallisuusselvitystodistus on peruutettu (turvallisuusselvityslaki 49 §). Nuhteettomuuteen ja luotettavuuteen liittyvien rekisteritietojen yhdistämisen seurauksena syntyneet tiedot hävitetään heti, kun toimenpiteet seurannan perusteella on saatettu loppuun, viimeistään kuitenkin vuoden kuluttua rekisterien yhdistämisestä (turvallisuusselvityslaki 51 § 3 mom.).

Jokaisella on oikeus saada toimivaltaiselta viranomaiselta tieto siitä, onko hänestä tehty turvallisuusselvitys ja pyynnöstään saada selvityksen sisältämät tiedot (turvallisuusselvityslaki 6 § 1 mom.). Selvityksen kohteen halutessa

nämä tiedot selvityksestä, joka on tehty Puolustusvoimien rekrytointia varten, tulee pyyntö esittää Pääesikuntaan (turvallisuusselvityslaki 9 § 2 mom.).

4.7 Yhteenveto turvallisuusselvityksen hakijan toimenpiteistä turvallisuusselvityksen hakemisen vaiheessa

Turvallisuusselvitysmenettelyn alkuvaiheen toimenpiteitä, kuten turvallisuusselvityksen laajuuden määrittämistä, turvallisuusselvityksen hakemisesta ilmoittamista ja selvityksen kohteen informoimista kuvataan kuviossa 1.

Kuvio 1. Turvallisuusselvityksen hakeminen (turvallisuusselvityslaki 4 § 1 mom., 5 § 1–2 mom., 9 § 2 mom., 19–21 §)

Haettavan turvallisuusselvityksen laajuus määritellään sen perusteella, minkä turvallisuusluokan asiakirjoja tehtävässä käsiteltäisiin ja miten suurta haittaa tai vahinkoa tehtävän hoitaja voisi aiheuttaa salassa pidettävien tietojen paljastamisella tai muulla lainvastaisella teolla (turvallisuusselvityslaki 19 § 1 mom. 1 k., 20 § 1–2 mom., 21 § 1 mom. 1 k.).

Turvallisuusselvityksen hakijan täytyy ilmoittaa jo hakuilmoituksella aikeestaan hakea turvallisuusselvitystä. Turvallisuusselvityksen hakijan tulee informoida selvityksen kohdetta turvallisuusselvityksen sekä nuhteettomuuden ja luotettavuuden seurannan tarkoituksesta sekä niiden käyttämisestä. Selvityksen kohdetta tulee myös informoida niihin liittyvästä tietojenkäsittelystä ja selvityksen kohteen oikeudesta saada tieto selvityksen sisällöstä. Turvallisuusselvityksen laatiminen perustuu suostumukseen. Turvallisuusselvitystä haetaan kirjallisesti ja hakemuksesta tulee ilmetä selvityksen kohteen suostumus. Pääesikunta laatii Puolustusvoimien rekrytointeihin liittyvät turvallisuusselvitykset. (Turvallisuusselvityslaki 4 § 1 mom., 5 § 1–2 mom., 6 § 1 mom., 9 § 2 mom., 17 § 1 mom.)

5 TURVALLISUUSSELVITYKSEN LOPPUTULOS

Turvallisuusselvityksen laativa viranomainen ottaa turvallisuusselvityksen lopputulosta harkitessaan huomioon tehtävän, jota selvityksen kohteen olisi tarkoitus hoitaa ja arvioi selvityksessä esiin tulleiden tietojen merkitystä suhteessa tähän tehtävään (turvallisuusselvityslaki 11 § 1 mom. 5 k., 3 mom. 1 k.). Turvallisuusselvitysmenettelyn päättymisestä ilmoitetaan turvallisuusselvityksen hakijalle. Turvallisuusselvityksen lopputuloksena ilmoitetaan selvityksen kohteen luotettavuuden kannalta merkityksellisen tiedon löytymisestä kirjallisesti (kirjallinen ilmoitus) tai ilmoitetaan, ettei merkityksellistä tietoa löytynyt. Jos merkityksellistä tietoa ei löytynyt, voidaan vastaus antaa suullisesti, mutta käytännössä siitä ilmoitetaan sähköpostitse. (Turvallisuusselvityslaki 41 § 1–2 mom.; EOAK/5702/2022, s. 4.)

Turvallisuusselvityksen hakijan on ilmoitettava turvallisuusselvityksen lopputuloksesta selvityksen kohteelle (turvallisuusselvityslaki 6 § 2 mom.). Jos selvityksessä ei tullut esille merkityksellistä tietoa, voi turvallisuusselvityksen hakija ilmoittaa tiedon lopputuloksesta selvityksen kohteelle valitsemallaan tavalla,

esimerkiksi suullisesti, puhelimitse, sähköpostitse tai kirjeellä (HE 57/2013 vp, s. 30; Oikeusministeriö, 2015, s. 3).

Turvallisuusselvitysmenettelyn päättymisen yhteydessä turvallisuusselvityksen laativa viranomainen voi kiinnittää turvallisuusselvityksen hakijan huomiota tarpeeseen toteuttaa selvityksen kohteelle huumausainetestausta tai lääkärintarkistus (turvallisuusselvityslaki 17 § 2 mom. 4 k., 42 § 4 mom.; HE 57/2013 vp, s. 54). On myös mahdollista, ettei turvallisuusselvityksen laatimiseen ole saatavissa riittäväksi katsottavia tietoja. Tällöin turvallisuusselvityksen laatija ilmoittaa tästä selvityksen hakijalle. Tällainen voi olla esimerkiksi kirjallisena ilmoituksena annettava kattavuuslausunto, jolla ilmoitetaan, ettei turvallisuusselvitys kata ulkomaan viranomaisen tietoja siltä ajalta, kun selvityksen kohde on oleskellut ulkomailla. (EOAK/5702/2022, s. 5; HE 57/2013 vp, s. 46.)

5.1 Kirjallisen ilmoituksen tietojen käsittely

Turvallisuusselvityksen lopputuloksen kirjallisessa ilmoituksessa ilmoitettavat tiedot voivat olla luonteeltaan arkaluonteisia ja sisältää salassa pidettävää tietoa. Turvallisuusselvityksen hakijan on huolehdittava, että turvallisuusselvityksen sisältämiä tietoja käsittelevät vain ne henkilöt, jotka välttämättä tarvitsevat niitä tehtävissään. Tietoja voidaan käyttää vain siihen tarkoitukseen mikä hakemuksella on ilmoitettu turvallisuusselvityksen tarkoitukseksi. (Turvallisuusselvityslaki 42 § 2 mom., 45 § 1 mom.; HE 57/2013 vp, s. 56.) Turvallisuusselvityshakemuksella ilmoitettu tarkoitus olisi rekrytoinneissa ”nimitys virka- tai työsuhteeseen”, jolloin tietoja ei saa käyttää muuhun tarkoitukseen, kuin nimitykseen liittyviin toimenpiteisiin, kuten nimitysharkintaan (Puolustusvoimat, n.d.c).

Kirjallinen ilmoitus ei sido turvallisuusselvityksen hakijaa. Se ei myöskään sisällä turvallisuusselvityksen laatineen viranomaisen arviota selvityksen kohteen nuhteettomuudesta, luotettavuudesta tai sopivuudesta virkaan tai tehtävään. (Turvallisuusselvityslaki 42 § 1, 3 mom.) Kirjallinen ilmoitus ei myöskään

ole päätös eikä sillä ole itsenäisiä oikeusvaikutuksia (HE 57/2013 vp, s. 63–64; Koskinen & Kulla, 2019, s. 96). Johtopäätösten tekeminen kirjallisessa ilmoituksessa esille tulleista seikoista ja päättäminen henkilön palkkaamisesta jää turvallisuusselvityksen hakijan tehtäväksi (EOAK/644/2021, s.10).

5.2 Kirjallisen ilmoituksen nähtäväksi antaminen ja sen hävittäminen

Turvallisuusselvityksen hakijan on ilmoitettava turvallisuusselvityksen lopputuloksesta selvityksen kohteelle myös silloin, kun selvityksessä on ilmennyt merkityksellistä tietoa ja siten lopputuloksena on annettu kirjallinen ilmoitus. Turvallisuusselvityksen hakijan on annettava kirjallinen ilmoitus selvityksen kohteelle nähtäväksi ja siitä on pyydettyä annettava myös kopio. (Turvallisuusselvityslaki 6 § 2 mom.; HE 57/2013 vp, s. 30; OKV/619/10/2021, s. 6–7.) Turvallisuusselvityksen hakija voi ilmoittaa tiedon selvityksen lopputuloksesta esimerkiksi puhelimitse, sähköpostitse tai kirjeellä. Itse kirjallinen ilmoitus sisältöineen voidaan antaa nähtäväksi esimerkiksi turvallisuusselvityksen hakijan toimipisteessä. (Oikeusministeriö, 2015, s. 3.) Kappaleessa edellä mainittua ei kuitenkaan sovelleta, jos tiedot ovat peräisin sellaisista rekistereistä, joihin rekisteröidyillä ei lain mukaan ole tarkastusoikeutta, kuten Suojelupoliisin toiminnallisesta tietojärjestelmästä tai Puolustusvoimien turvallisuustietorekisteristä (turvallisuusselvityslaki 6 § 2–3 mom.; laki henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa 332/2019, 25 § 2 mom. 2 k.; HE 57/2013 vp, s. 30).

Turvallisuusselvityksen lopputuloksena annettu kirjallinen ilmoitus on hävitettävä heti, kun se ei enää ole tarpeen hakemuksella ilmoitetun käyttötarkoituksen kannalta (turvallisuusselvityslaki 45 § 2 mom.). Rekrytoinneissa tällainen ajankohta voisi tulla vastaan, kun rekrytointiprosessi on kokonaisuudessaan saatettu päätökseen. Kirjallinen ilmoitus on kuitenkin viimeistään hävitettävä kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun turvallisuusselvityksen hakija on sen saanut (turvallisuusselvityslaki 45 § 2 mom.).

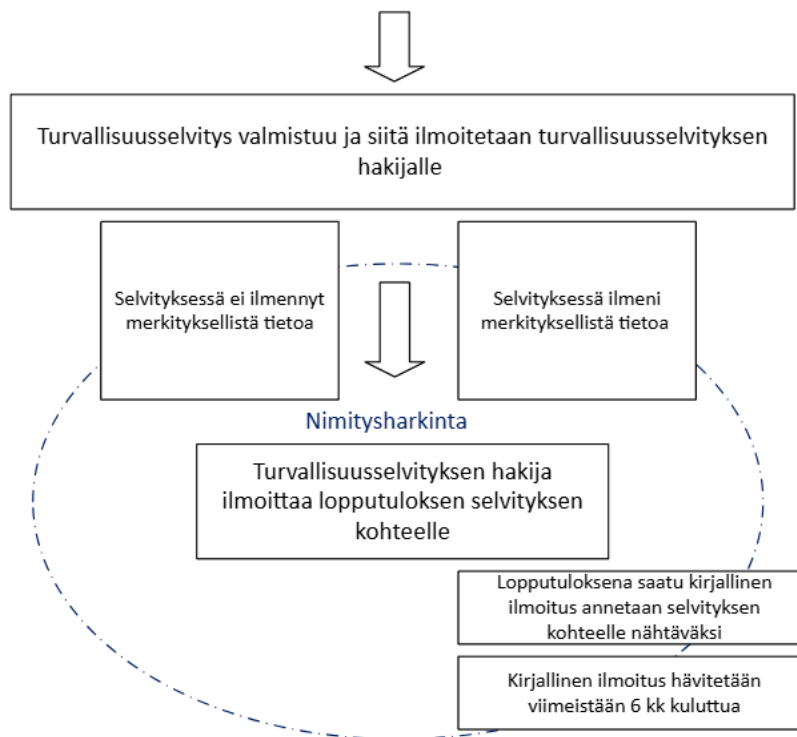
5.3 Turvallisuusselvitys nimityspäätöksen perusteluissa

Nimityspäätös on hallintopäätös, jolla virkaa hakenut henkilö nimitetään virkaan (Mäenpää, 2008, s. 307). Hallintolain (434/2003) 45 §:n 1 momentin mukaan päätökset on perusteltava ja perusteluissa tulee ilmoittaa mitkä selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun. Turvallisuusselvityksen teettämisestä on siten mainittava nimityspäätöksessä. Virkamiesoikeuteen sisältyvä lainsäädäntö ei edellytä nimitysmuiston laatimista, mutta käytännössä nimityspäätöksen kattavammat perustelut tulee valtiovarainministeriön ohjeistuksen mukaisesti kertoa nimityspäätöksen perusteluaineistona toimivassa nimitysmuistiossa. (Valtiovarainministeriö, 2024, s. 26, 30–31.)

Valtiovarainministeriön toimialaan kuuluvat valtionhallinnon työnantaja- ja henkilöstöpolitiikka, julkishallinnon ja valtionhallinnon kehittäminen, joihin sisältyy virantäytön ohjeistaminen (valtioneuvoston ohjesääntö 262/2003, 17 § 1 mom. 7 k., 9 k.). Valtiovarainministeriö kuvaa virantäytössä noudatettavia periaatteita muun muassa ohjeessa virantäytössä noudatettavista periaatteista (VN/30496/2024) ja Rekrytointi valtiolla -verkkokoulutuksessa (valtiovarainministeriö, 2024, s. 3). Verkkokoulutuksen mukaan nimitysmuistiolle kirjataan tieto turvallisuusselvityksen tekemisestä. Muistiolle kirjataan myös tieto siitä, jos selvitys estää henkilön nimittämisen virkaan. Tarkempaa syytä nimittämisen estävästä seikasta ei kuitenkaan kirjata muistiolle. (Valtiovarainministeriö, 2019.)

5.4 Yhteenveto hakijan toimenpiteistä kirjallisen ilmoituksen perusteella

Turvallisuusselvityksen valmistumisen jälkeen hakijan vastuulle kuuluvia toimenpiteitä on esitetty kuviossa 2.

Kuvio 2. Työnantajan toimenpiteet turvallisuusselvityksen valmistuttua (HE 70/2017 vp, s. 27; turvallisuusselvityslaki 6 § 2 mom., 41 §, 45 § 2 mom.)

Turvallisuusselvityksen hakijalle ilmoitetaan tieto turvallisuusselvityksen valmistumisesta ja sen lopputuloksesta eli siitä ilmenikö selvityksessä merkityksellistä tietoa vai ei. Turvallisuusselvityksen hakijan tulee ilmoittaa selvityksen lopputuloksesta selvityksen kohteelle. Jos selvityksen lopputuloksena on annettu kirjallinen ilmoitus, täytyy se antaa selvityksen kohteelle nähtäväksi ja hänen pyytäessään siitä kopio. Kirjallinen ilmoitus on hävitettävä, kun sitä ei enää tarvita, kuitenkin viimeistään kuuden kuukauden kuluttua, kun ilmoitus on saatu. (Turvallisuusselvityslaki 6 § 2 mom., 41 §, 45 § 2 mom.)

Turvallisuusselvityksen teettäminen kirjataan nimitysmuistiolle. Jos turvallisuusselvitys estää henkilön nimittämisen, kirjataan myös siitä tieto nimitysmuistiolle. (Valtiovarainministeriö, 2019.) Turvallisuusselvityksen lopputulos ei ole sen hakijaa sitova. Turvallisuusselvityksen laatinut viranomainen ei ota kantaa siihen, voidaanko selvityksen kohde nimittää virkaan. Asia jää selvityksen hakijan arvioitavaksi ja päätettäväksi. (Turvallisuusselvityslaki 42 § 1, 3 mom.; EOAK/644/2021, s.10.)

6 TURVALLISUUSSELVITYKSEN VAIKUTUKSET OSANA NIMITYSHARKINTAA

Nimitysharkinta tarkoittaa harkintaa, jossa kelpoisuusvaatimukset täyttävien viranhakijoiden ansioita vertaillaan keskenään pätevimmän hakijan osoittamiseksi. Virkaan nimitetään hakijoista se, joka täyttää yleiset ja erityiset kelpoisuusvaatimukset ja jolla on hakijoista parhaimmat edellytykset tehtävän hoitamiseen. Nimittämisestä päättää nimittävä viranomainen. (Koskinen & Kulla, 2019, s. 128–129; Mäenpää, 2023, s. 1299.) Puolustusvoimien virkoihin nimittäessä voi nimittävä viranomainen olla muun muassa puolustusministeriö, puolustusvoimain komentaja, Pääesikunta tai hallintoyksikön päällikkö. Tähän vaikuttaa se, mitä virkaa ollaan täyttämässä. (Valtioneuvoston asetus puolustusvoimista 15 § 2 mom. 1–3, 5 k.)

Turvallisuusselvitys on osa nimitysasian valmistelua ja sen lopputulos on huomioitava nimitysharkinnassa (HE 70/2017 vp, s. 27; Koskinen & Kulla, 2019, s. 91). Tällöin nimittävä viranomainen harkitsee turvallisuusselvityksen lopputuloksena saadut tiedot osana nimitysharkintaa. Turvallisuukselvityksen hakeminen on osa hallintolain 31 §:n 1 momentissa tarkoitettua asian selvittämistä, jonka tavoitteena on saavuttaa lainmukainen ja sisällöllisesti oikea ratkaisu. Lain mukaisen ratkaisun saavuttaminen edellyttää menettelyvaatimusten noudattamista, kuten asian riittävää ja asianmukaista selvittämistä sekä laissa määritettyjen edellytysten ja vaatimusten noudattamista. Sisällöllisesti oikean ratkaisun saavuttaminen edellyttää riittävää ja paikkansapitävää tosiasiatietoa, johon päätös perustuu. (Koskinen & Kulla, 2019, s. 91; Mäenpää, 2023, s. 443.) Kirjallisen ilmoituksen perusteella tehtävässä harkinnassa on huomioitava hallintolain 31 §:n mukainen selvittämisvelvollisuus, johon sisältyy riittävä perehtyminen asian tosiseikkoihin. Tällöin, jos turvallisuusselvityksen hakija ei täysin ymmärrä turvallisuusselvityksen lopputuloksena annetun kirjallisen ilmoituksen sisältöä, on asiaa selvitettävä lisää siten, että päätös voi perustua riittäviin ja oikeisiin tietoihin. Jos viranomaisen päätös perustuu oletuksiin, ei asiaa ole riittävästi selvitetty. (EOAK/644/2021, s. 10–11.)

Nimitysharkinnassa on huomioitava syrjintäkielto ja hakijoiden yhdenvertainen kohtelemineen (perustuslaki 6 § 2 mom.; Mäenpää, 2023, s. 1300). Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 8 §:n mukaan ketään ei saa syrjiä esimerkiksi kansalaisuuden, alkuperän tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Lain 12 §:n perusteella erilainen kohtelu voi kuitenkin palvelukseen ottaessa olla oikeutettua, jos se perustuu työtehtävien laatuun ja niiden suorittamiseen liittyviin todellisiin ja ratkaiseviin vaatimuksiin. Korkeimman hallinto-oikeuden ennakkopäätöksessä 2020:86 todettiin, että turvallisuusselvityksen perusteella tehdyn opiskelupaikan epäämisen ei katsottu olevan syrjintää tai yhdenvertaisuusperiaatteen vastaista, sillä päätös perustui turvallisuusselvityksessä tehtyyn riskitekijöiden kokonaisarvioon ja tapauskohtaiseen kokonaisharkintaan. Ennakkopäätös koskee Poliisiammattikorkeakoulun opiskelijavalintaa, mutta asian käsittelyssä on huomioitu myös se, että poliisiopiskelijoiden valinta toimii käytännössä rekrytointina poliisivirkoihin. Korkeimman hallinto-oikeuden päätös tarkentaa oikeusnormien sisältöä ja se ohjaa myös tulevien vastaavien tapauksien käsittelyä hallintotuomioistuimissa (Husa & Pohjolainen, 2014, s. 25). Näin ollen hallintotuomioistuinten voidaan odottaa noudattavan samaa linjausta myös silloin, jos asia koskisi Puolustusvoimien rekrytointeja. Kyse ei olisi syrjinnästä tai harkintavallan väärinkäytämisestä, jos päätös perustuisi turvallisuusselvityksessä tehtyyn riskitekijöiden kokonaisarvioon ja nimittävän viranomaisen tekemään tapauskohtaiseen kokonaisharkintaan.

Lainsäädännössä ei tarkasti eikä esimerkinomaisesti säädetä niistä seikoista, jotka turvallisuusselvityksen lopputuloksena estäisivät virkaan nimittämisen. Turvallisuusselvityksen perusteella tehtävässä harkinnassa henkilön palkkaamisesta täytyy aina käyttää tapauskohtaista kokonaisharkintaa (KHO 2020:86, kohta Oikeudellinen arviointi). Harkinnassa voi huomioida, että turvallisuusselvityksen laadintaa ohjaa tehtäväsidonnaisuus ja suhteellisuusperiaate. Tämä tarkoittaa, ettei turvallisuusselvityksen laativa viranomainen ilmoita automaattisesti kaikkea turvallisuusselvityksessä esille tullutta tietoa, vaan tiedon merkitystä arvioidaan sen tehtävän kannalta, jota varten turvallisuusselvitystä laaditaan. Tällöin myös turvallisuusselvityksen laadinnassa tehdään tapauskohtaista kokonaisharkintaa sen osalta, ilmoitetaanko selvityksessä esille tulleita

tietoja ja mitä tietoja ilmoitetaan. (Turvallisuusselvityslaki 11 §; HE 70/2017 vp, s. 21; KHO 2020:86, kohta Perustelut).

Työnantaja voi käsitellä turvallisuus selvityksen lopputuloksena kirjallisesti ilmoitettua tietoa haastattellessaan viranhakijaa (turvallisuus selvityslaki 45 § 1 mom.). Haastattelulla voidaan pyrkiä selvittämään esimerkiksi turvallisuus selvityksessä ilmoitettujen tietojen taustoja. Tällä voi olla merkitystä siinä, miten tietoja arvioidaan nimitysharkinnassa (Arviointikriteerilautakunta, 2017, s. 46). Jos turvallisuus selvityksen lopputuloksena on ilmoitettu tietoja sellaisista rekistereistä, joihin rekisteröidyllä ei lain mukaan ole tarkastusoikeutta, ei näitä tietoja saa ilmaista tai käsitellä haastattelussa (turvallisuus selvityslaki 45 § 1 mom.).

6.1 Kelpoisuusvaatimusten täyttymisen arviointi

Turvallisuus selvitys on keskeisin selvittämiskeino Puolustusvoimien palvelukseen otettavien henkilöiden luotettavuuden arvioimiseksi (HaVL 41/2018 vp, s. 4). Turvallisuus selvityksen lopputuloksella on merkitystä, kun arvioidaan täyttääkö virkaan nimitettävä laissa säädetyt kelpoisuusvaatimukset, kuten tehtävien edellyttämän luotettavuuden. Turvallisuus selvityksen lopputuloksen perusteella voidaan päätyä sellaiseen lopputulemaan, ettei virkaan nimitettävä täytä viran kelpoisuusvaatimuksia. Apulaisoikeuskansleri on päätöksessä OKV/619/10/2021 todennut, että viranomaisen ei menetellyt lainvastaisesti tai ylittänyt harkintavaltaansa arvioidessaan turvallisuus selvityksen lopputuloksena saatujen tietojen merkitystä osana nimitysharkintaa. Kyseisessä tapauksessa ansioitunein viranhakija jätettiin valitsematta tehtävään turvallisuus selvityksen lopputuloksena saatujen tietojen ja asiasta tehdyn kokonaisharkinnan perusteella. Viranomaisen oli tapauksessa katsonut, että pätevin viranhakija ei täytä virkamieslaissa säädettyjä kelpoisuusvaatimuksia.

Kirjallisen tiedon merkityksen arvioimisen lähtökohtana toimivat luvussa kolme kerrotut kelpoisuusvaatimukset. Näitä ovat, ettei virkaan tai virkasuhteeseen nimitettävällä saa olla tehtävän hoitamista vaarantavia taloudellisia- tai

ulkomaansidonnaisuuksia ja tehtävän hoitajalla täytyy muutoinkin olla edellytykset hoitaa tehtäväänsä riippumattomasti ja luotettavasti. Nimitysharkinnassa on otettava huomioon myös virkaan nimitettävän nuhteettomuus. Nuhteettomuuden osalta nimittävälle viranomaiselle jää mahdollisuus käyttää harkintaa lähinnä vähäisen moitittavan teon tai vähäisen rikoksen ja siitä saadun rangaistuksen osalta. Tehtävien edellyttämän luotettavuuden arvioinnissa tulee huomioida hoidettavan tehtävän sisältö ja henkilön asema organisaatiossa. Henkilön taustan merkitys ja painoarvo voi olla erilainen eri viroissa ja tehtävissä. Mitä korkeampaa turvallisuusluokiteltua tietoa tai erityissuojattavaa tietoa henkilö käsittelee, sitä korkeampi on myös henkilöltä vaadittu luotettavuuden taso. Sama korkeamman luotettavuuden vaatimus koskee sellaista henkilöä, joka saa työssään keskeisiin turvallisuusetuihin vaikuttavia salassa pidettäviä tietoja. (Virkamieslaki 8 c § 1 mom.; HE 264/2006 vp, s. 48; HE 70/2017 vp, s. 20–21; Koskinen & Kulla, 2019, s. 89.)

6.2 Sidonnaisuudet ja nuhteettomuus

Oikeusministeriön yhteydessä toimivan arviointikriteerilautakunnan tehtävä on antaa turvallisuusselvityksiä laativille viranomaisille, Suojelupoliisille ja Pääesikunnalle, tulkintasuosituksia erilaisten tietojen merkityksen arvioinnista osana turvallisuusselvityksen laadintaa (turvallisuusselvityslaki 12 § 1–2 mom.). Tulkintasuositukset ovat suosituksia eivätkä ne sinänsä sido turvallisuusselvitystä laativaa viranomaista, vaan laadinnassa on tarvittaessa mahdollista poiketa suosituksista. Suositukset ovat siis tarkoitettu turvallisuusselvityksen laatimisen ja siihen liittyvän päätöksenteon tueksi. (HE 57/2013 vp, s. 34.)

Seuraavissa kappaleissa ei pyritä tuomaan esiin millaisia suosituksia turvallisuusselvityksen laatijalle annetaan, vaan havainnollistamaan muun muassa sidonnaisuuksiin liittyviä riskejä ja taustoja, joita arviointikriteerilautakunnan suosituksissa tuodaan kattavasti esille. Näiden taustojen avaamisella luodaan turvallisuusselvityksen hakijalle eli selvityksen kohteen mahdolliselle tulevalle

työnantajalle näkökulmia kirjallisen ilmoituksen perusteella tehtävään harkintaan ja luotettavuuden arviointiin.

6.2.1 Ulkomaansidonnaisuudet

Ulkomaansidonnaisuudella tarkoitetaan turvallisuus selvityslain 3 §:n 1 momentin 9 a kohdan mukaan ”selvityksen kohteen selvityksentekohetken ja aikaisempia kansalaisuuksia, toimimista toisen valtion palveluksessa, osallistumista elinkeinotoimintaan toisessa valtiossa, hänen toisessa valtiossa olevaa varallisuuttaan, hänen läheisiään, jotka ovat toisen valtion kansalaisia, hänen jatkuvia ja kiinteitä yhteyksiään toisen valtion kansalaisiin sekä hänen muita sidonnaisuuksiaan toiseen valtioon tai sen kansalaisiin ja yhteisöihin”. Pelkkä ulkomailla oleskelu ei sellaisenaan sisälly turvallisuus selvityslain ulkomaansidonnaisuuksien käsitteeseen (Arviointikriteerilautakunta, 2017, s. 18).

Ulkomaansidonnaisuuksien selvittämisen tarkoituksena on ennalta estää esimerkiksi vieraiden valtioiden epäasiallisia vaikuttamisyrityksiä, varmistaa tehtävän riippumaton ja luotettava hoitaminen sekä suojata valtion turvallisuutta. Ulkomaansidonnaisuudet voivat muodostaa riskin, jossa henkilöä voidaan painostaa, lahjoa tai houkutelaa toimimaan siten, että turvallisuus selvityksillä suojattavat edut voivat vaarantua. Ulkomaansidonnaisuuksien selvittämisen merkitys korostuu maanpuolustuksen ja valtion turvallisuuteen liittyvissä tehtävissä, joissa edellytetään erityistä luotettavuutta. (Arviointikriteerilautakunta, 2018, s. 15, 35; HE 70/2017 vp, s. 1, 3.)

Turvallisuus selvityksen laativa viranomaisella ottaa ulkomaansidonnaisuuksien merkityksen arvioinnissa ja turvallisuus selvityksen lopputulosta harkitessa huomioon muun muassa:

- ulkomaansidonnaisuuksien merkityksen selvityksen perusteena olevan tehtävän kannalta
- sen todennäköisyyttä, että ulkomaansidonnaisuus altistaa selvityksen kohteen epäasialliselle vaikuttamiselle, kuten hyväksikäytölle, painostukselle tai lahjomiselle

- sen todennäköisyyttä, että ulkomaansidonnaisuus voi vaarantaa selvityksen kohteen mahdollisuuksia ja kykyä huolehtia tehtävään kuuluvista velvollisuuksista riippumattomasti ja luotettavasti.

(Turvallisuusselvityslaki 11 § 3 mom.)

Turvallisuusselvityksen lopputulos voi siis sisältää tietoja selvityksen kohteen ulkomaansidonnaisuuksista ja niihin liittyvistä olosuhteista, jotka voivat vaarantaa selvityksen kohteen mahdollisuuksia ja kykyä suoriutua tehtävistään riippumattomasti ja luotettavasti. Tällöin on aina kyse turvallisuusselvityksen laatineen viranomaisen tekemästä tapauskohtaisesta kokonaisharkinnasta, jossa huomioidaan tehtävä, jota selvityksen kohteen olisi tarkoitus hoitaa. Ulkomaansidonnaisuuksien merkitys ja painoarvo on suurempi, mitä arkaluonteisempaan valtion turvallisuutta koskevaan tietoon henkilö pääsee tehtävässään käsiksi. (HE 70/2017 vp, s. 25.) Erilaisilla ulkomaansidonnaisuuksilla on kuitenkin oma merkityksensä ja painoarvonsa, jonka vuoksi on mahdotonta etukäteen määritellä kaikkia sellaisia ulkomaansidonnaisuuksia, jotka voivat vaarantaa suojeltavia etuja (PuVM 7/2018 vp, s. 6).

Ulkomaansidonnaisuuksissa merkitystä on sillä, mihin ulkomaiseen tahoon tai valtioon sidonnaisuus liittyy. Huomiota voi kiinnittää esimerkiksi siihen, noudattaako valtio oikeusvaltioperiaatteita, millainen ulko- ja turvallisuuspoliittinen tilanne valtiolla on tai millaiset sen viranomaisten yleiset toimintaedellytykset ovat. Huomioitavia seikkoja voi myös olla millaista tiedustelutoimintaa valtio harjoittaa sekä millaiset suhteet kyseisellä valtiolla on Suomeen. Riskialttiimpina valtioina voidaan pitää ulko- ja turvallisuuspolitiikan osalta epävakaa tilanteessa olevia valtioita sekä sellaisia valtioita, jotka tiedettävästi kohdistavat tiedustelua Suomeen. Epäasiallisen vaikuttamisen todennäköisyyteen vaikuttaa myös se, millaisia toimintatapoja toisen valtion valtiollisilla toimijoilla on. (Arviointikriteerilautakunta, 2018, s. 30, 37.)

Pelkästään toisen valtion kansalaisuus ei automaattisesti tarkoita henkilöstä aiheutuvan turvallisuusriskiä. Kansalaisuuden merkityksen arvioinnissa painoarvoa on sillä, minkä valtion kansalaisuus on kyseessä. Lähtökohtaisesti toisen EU-maan kansalaisuudella tai toisen demokraattisen oikeusvaltion

kansalaisuudella ei pääsäännön mukaan yksistään ole merkitystä. Merkitystä voi olla sillä tunnustaako toinen valtio kaksoiskansalaisuuden ja aiheutuuko toisesta kansalaisuudesta sellaisia velvoitteita, jotka voisivat olla ristiriidassa selvityksen perusteena olevan tehtävän hoidon kannalta. Toisen valtion kansalaisuuden muodostama riski voi kasvaa, jos toinen valtio ei hyväksy ja tunnusta kaksoiskansalaisuutta. Tällöin se ei välttämättä antaisi merkitystä Suomen kansalaisuuden tuomille velvoitteille tai oikeuksille. Toinen valtio voi esimerkiksi oman lainsäädännön perusteella edellyttää kansalaisiltaan tietynlaista oman kansallisen edun mukaista toimintaa heidän oleskellessa ulkomailla ja kohdistaa heihin jopa tässä yhteydessä rangaistusuhkia. (HE 252/2018 vp, s. 19; HE 70/2017 vp, s. 26; PuVM 7/2018 vp, s. 5, 7.)

Selvityksen kohteen kansalaisuuksien merkitys korostuu erityisesti sotilasvirkaan nimitettäessä, sillä nimitettävältä vaaditaan, ettei hänellä ole sellaista toisen valtion kansalaisuutta, joka voi vaarantaa mm. valtion turvallisuutta tai maanpuolustusta. Toisen valtion kansalaisuuden merkitystä tulee kuitenkin tällöin arvioida samoilla kriteereillä kuin ulkomaansidonnaisuuksia muutoinkin. Esteen sotilasvirkaan nimittämiseksi muodostaa vain sellainen toisen valtion kansalaisuus, joka voisi vaarantaa valtion turvallisuutta, yleistä turvallisuutta, maanpuolustusta tai Suomen kansainvälisiä suhteita taikka palvelusturvallisuutta Puolustusvoimissa. (Laki puolustusvoimista 37 § 2 mom.; PeVL 61/2018 vp, s. 3; PuVM 7/2018 vp, s. 5, 7.)

Ulkomaansidonnaisuus voi muodostua selvityksen kohteen läheisen tai perhepiiriin kuuluvan henkilön kautta. Myös muu suhde toisen valtion kansalaiseen voi muodostaa ulkomaansidonnaisuuden. Merkityksellisen riskin voi muodostaa esimerkiksi tilanne, jossa läheinen on asuinpaikan tai muiden olosuhteiden vuoksi suojaton sellaisia toimijoita vastaan, jotka voisivat kiristämällä, uhkaamalla tai muulla keinolla pyrkiä epäasiallisesti vaikuttamaan selvityksen kohteen toimintaan. Tällöin selvityksen kohdetta voidaan painostaa toimimaan kyseisen valtion eduksi esimerkiksi uhkaamalla hänen kyseisessä valtiossa asuvia läheisiään. Näin voisi lähtökohtaisesti toimia valtio, jossa vallitsee epävakaat olot tai joka ei ole demokraattinen oikeusvaltio. Painostukselle altistumiseen vaikuttaa myös se, mitä läheisemmästä ja tärkeämmästä

henkilöstä on kyse. Tällaisissa tilanteissa riippumattomuuden ja luotettavuuden vaarantumiseen voi vaikuttaa enemmän henkilön tilanne ja olosuhteet, kuin hänen henkilökohtaiset ominaisuudet. Henkilö voisi joutua omasta toiminnastaan riippumatta sellaiseen ristiriitaiseen tilanteeseen, jossa häntä painostetaan tai hänen läheisiään uhataan. Loppupeleissä näitä seikkoja huomioimalla voidaan jopa suojella selvityksen kohdetta ja hänen läheisiään, kun henkilö jätetään palkkaamatta tehtävään. (Arviointikriteerilautakunta, 2018, s. 27, 33, 36–37; HE 70/2017 vp, s. 3, 26–27; turvallisuus selvityslaki 3 § 1 mom. 9 a k.)

6.2.2 Nuhteettomuus

Yleisiä rikoksesta annettavia rangaistuksia ovat muun muassa rikesakko, sakko, ehdollinen vankeus, yhdyskuntapalvelu, valvontarangaistus, yhdistelmä rangaistus ja ehdoton vankeus. Lisäksi nuorta henkilöä voi koskea nuorisorangaistus ja virkamiestä varoitus tai viraltapano. (Lappi-Seppälä, 2022, s. 116.)

Rikostausta voi turvallisuus selvityksessä tulla ilmi muun muassa rikosrekisterin, sakkorekisterin, oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän, poliisihallinnon rekisterien ja Pääesikunnan sotilasoikeudenhoidon tietojärjestelmän tietojen kautta. Turvallisuus selvityksen tiedot voivat myös sisältää tietoja esimerkiksi esitutkinnassa tai syyttäjällä vireillä olevasta asiasta. Näitä tietoja voitaisiin ilmoittaa, jos se olisi välttämätöntä hoidettavan tehtävän ja epäillyn rikollisen teon luonteen vuoksi. (Turvallisuus selvityslaki 25 § 1 mom. 2–5 k., 32 § 2 mom.; Arviointikriteerilautakunta, 2017, s. 18.) Turvallisuus selvitys voi sisältää tietoja myös alle viisitoistavuotiaana tehdyistä teoista, jos se on välttämätöntä muiden turvallisuuden suojaamiseksi (turvallisuus selvityslaki 32 § 1 mom. 4 k.). Rikosrekisterin tietojen kautta voi tulla ilmi myös yli kymmenen vuotta vanhoja tietoja. Tällöin kyseessä on tieto vakavammasta tehdystä rikoksesta ja siitä saadusta rangaistuksesta, kuten yli kahden vuoden ehdottomasta vankeusrangaistuksesta. (Turvallisuus selvityslaki 32 § 1 mom. 3 k.; rikosrekisterilaki 770/1993, 2 § 1 mom., 10 § 1 mom. 3 k.; Lappi-Seppälä, 2022, s. 119.)

Turvallisuusselvityksen laativa viranomaisinen tekee myös rikostaustaan liittyvien tietojen osalta harkintaa muun muassa teon luonteen ja merkittävyyden kannalta sekä suhteessa siihen tehtävään, jonka hoitamista varten selvitystä laaditaan (turvallisuusselvityslaki 11 § 1 mom. 5 k.; HE 70/2017 vp, s. 21). Tällöin kaikkea turvallisuusselvityksen tietolähteistä esille tullutta tietoa ei suoraan ja sellaisenaan ilmoiteta tulevalle työnantajalle vaan tietojen merkityksellisyyttä arvioidaan tehtävän lisäksi myös henkilön nuhteettomuuden ja luotettavuuden kannalta. Turvallisuusselvityksen lopputulos perustuu turvallisuusselvityksen laatineen viranomaisen tekemään tapauskohtaiseen kokonaisharkintaan. (Arviointikriteerilautakunta, 2017, s. 22–23; HE 70/2017 vp, s. 21.) Työnantajan turvallisuusselvityksen perusteella tekemän nuhteettomuuden arvioinnin ei pitäisi olla haastavaa, sillä vähäinen rikos tai siitä saatu rangaistus ei välttämättä vaaranna henkilön nuhteettomuutta (HE 70/2017 vp, s. 20; Koskinen & Kulla, 2019, s. 89; Mäenpää, 2023, s. 1296).

6.2.3 Maksuhäiriöt ja taloudelliset sidonnaisuudet

Nimitysharkinnassa on myös varmistettava, ettei virkaan nimitettävällä ole sellaisia taloudellisia sidonnaisuuksia, jotka voivat vaarantaa tehtävien asianmukaisen hoidon tai altistaa hänet epäasialliselle vaikuttamiselle (virkamieslaki 8 c § 1 mom.; HE 70/2017 vp, s. 21; Mäenpää, 2023, s. 1296). Turvallisuusselvityksellä voidaan selvittää selvityksen kohteen taloudellisia sidonnaisuuksia ja taloudellista asemaa osana luotettavuuden arvioimista. Taloudellisilla sidonnaisuuksilla tarkoitetaan sidoksia ja yhteyksiä erilaisiin talouden toimijoihin ja taloudellisiin intresseihin. Näitä voivat olla muun muassa henkilön omistukseen, velkaan, luottamustehtävään tai muuhun vastuu- tai riippuvuussuhteeseen perustuva sidonnaisuus. Talouteen liittyvillä tiedoilla voi olla erityisesti merkitystä, jos selvityksen kohteen on tarkoitus hoitaa sellaista tehtävää, johon liittyy taloudellista päätösvaltaa ja vastuuta sekä mahdollisuuksia taloudellisiin väärinkäytöksiin. Turvallisuusselvityksessä ilmoitettavilla talouteen liittyvillä tiedoilla voi muissakin tapauksissa olla merkitystä ja ne voivat kertoa esimerkiksi elämänhallinnan puutteesta ja riskistä altistua ulkopuoliselle

vaikuttamiselle. Turvallisuusselvityksessä näitä tietoja pyritään selvittämään ja arvioimaan siinä mielessä, voivatko ne muodostaa riskin suojattaville eduille. (Arviointikriteerilautakunta, 2020, s. 11–12, 42, 55.) Taloudellista asemaa ja sidonnaisuuksia selvitetään erityisesti laajassa turvallisuusselvityksessä (turvallisuusselvityslaki 27 § 1 mom. 2 k.).

Turvallisuusselvityksen laativa viranomainen arvioi talouteen liittyviä tietoja turvallisuusselvityksen laajuuden ja sen tehtävän kannalta, jota selvitykseen kohteen olisi tarkoitus hoitaa. Lopputulosta ja ilmoitettavia tietoja harkitessa käytetään tapauskohtaista kokonaisharkintaa. Turvallisuusselvityksen laativa viranomainen pyrkii selvitystä laatiessaan tunnistamaan seuraavia talouteen liittyviä riskejä:

- merkittävät ja pysyväluonteiset ongelmat hoitaa henkilökohtaisia taloudellisia asioita vastuullisesti, mikä voi vaikuttaa tehtävän asianmukaiseen hoitamiseen
- taloudellinen tilanne, joka voi lisätä alttiutta tarttua sopimattomiin etuihin tai tehdä henkilöstä houkuttelevan kohteen epäasialliselle vaikuttamiselle
- sidonnaisuudet, jotka voivat vaikuttaa mahdollisuuksiin toimia riippumattomasti ja puolueettomasti

(Arviointikriteerilautakunta, 2020, s. 32, 55; turvallisuusselvityslaki 11 §.)

Perusmuotoisessa turvallisuusselvityksessä voidaan käyttää ulosotto- ja luottotietorekisteriä, joista on mahdollista saada tietoja henkilön maksukäyttäytymisestä ja velkaantumisesta (turvallisuusselvityslaki 25 § 1 mom. 11 k.; Arviointikriteerilautakunta, 2020, s. 13). Laajat maksulaiminlyönnit voivat kertoa taloudellisista vaikeuksista ja heikosta taloudellisesta tilanteesta. Maksulaiminlyönnit voivat olla merkki elämänhallinnan puutteesta tai tahallisesta ja vastuuttomasta velkaantumisesta sekä pitkäaikaisista taloudellisista ongelmista, joiden taustalla voi olla kulutusluottojen harkitsematon käyttäminen, peli- tai päihdeongelmia. Tällaiset tilanteet voivat altistaa ulkopuoliselle vaikuttamiselle tai sopimattomiin etuihin tarttumiseen aiheuttaen näin riskejä suojattaville eduille. Henkilö voi olla altis myös toisesta valtiosta lähtöisin olevalle vaikuttamiselle, jos taloudelliset ongelmat ovat toisen valtion tiedossa. Maksuhäiriöt

voivat johtua myös olosuhteiden äkillisistä muutoksista, joihin henkilö ei ole itse voinut vaikuttaa, kuten sairastumisesta. Maksuhäiriöt eivät siten automaattisesti kerro henkilön luotettavuudesta. (Arviointikriteerilautakunta, 2020, s. 13, 33, 38, 55–56; HE 70/2017 vp, s. 3–4.)

Laajassa selvityksessä voidaan ulosottorekisterin ja luottotietorekisterien lisäksi selvittää kattavammin henkilön taloudellista asemaa ja käyttäytymistä, elinkeinotoimintaan osallistumista, varallisuutta, velkaantumista, velvoitteiden määrää ja perusteita sekä muita taloudellisia sidonnaisuuksia (turvallisuusselvityslaki 28 § 1 mom.; Arviointikriteerilautakunta, 2020, s. 11, 13). Taloudellisia sidonnaisuuksia selvittämällä pyritään arvioimaan voivatko ne muodostaa selvityksen kohteen tehtävää hoitaessaan eturistiriitatilanteita, altistaa epäasialliselle vaikuttamiselle, korruptiolle tai muuten vaarantaa suojeltavia etuja. Tällaisia luottamusta vaarantavia sidonnaisuuksia voisi aiheuttaa esimerkiksi yhteydet liiketoimintakiellon piiriin kuuluviin tahoihin, laittomaan liiketoimintaan tai järjestäytyneeseen rikollisuuteen. Turvallisuusselvityksen laativa viranomaisen arvio lopputulosta harkitessa henkilöstä lähtevää väärinkäytösriskiä ja riskiä altistua ulkopuoliselle vaikuttamiselle (Arviointikriteerilautakunta, 2020, s. 43–45.)

7 YHTEENVETO

Opinnäytetyössä keskityttiin selvittämään Puolustusvoimien rekrytointiin liittyvää turvallisuusselvitysmenettelyä lainsäädännön näkökulmasta. Opinnäytetyön taustalla vaikuttaa tilanne, jossa Puolustusvoimissa on havaittu kehitettävää turvallisuusselvitysmenettelyn ohjeistamiseen liittyen. Muuttuva turvallisuusympäristö ja sen tuomat uhkat korostavat Suomen turvallisuuteen liittyvien etujen suojelemista. Taustojen selvittäminen turvallisuusselvityksellä korostuukin erityisesti silloin, kun Puolustusvoimien palvelukseen otetaan uutta henkilöstöä. Turvallisuusselvitys on keskeisin keino, jonka avulla palvelukseen

otettavien henkilöiden luotettavuutta voidaan arvioida ja henkilöstöön liittyviä riskejä ennalta ehkäistä (HaVL 41/2018 vp, s. 4; PuVL 7/2017, s. 3).

Opinnäytetyössä selvitettiin, miten turvallisuusselvityksiä hakevien Puolustusvoimien hallintoyksiköiden tulee lain mukaan toimia turvallisuusselvitysmenettelyssä ja mihin turvallisuusselvityksen hakeminen perustuu. Lisäksi selvitettiin turvallisuusselvityksen ja sen tiedon merkitystä, mitä työnantajalle voidaan turvallisuusselvityksen lopputuloksena ilmoittaa. Opinnäytetyössä käytettiin lainopillista menetelmää, jonka tarkoituksena on selvittää oikeuslähteistä voimaansa olevan oikeuden sisältöä ja tuottaa ohjeita lainsäädännön soveltamisesta.

7.1 Turvallisuusselvitysmenettely ja sen merkitys Puolustusvoimien rekrytoinneissa

Turvallisuusselvityksen hakemisen lähtökohtana on, että täytettävänä oleva tehtävä kuuluu turvallisuusselvitysten piiriin. Näistä tehtävistä säädetään turvallisuusselvityslain 19–21 §:ssä. Turvallisuusselvityksen laajuutta ohjaa keskeisesti se, millaista turvaluokiteltua tietoa tehtävässä käsiteltäisiin ja millaista vahinkoa tehtävässä voisi muuten aiheuttaa (turvallisuusselvityslaki 19–21 §). Työnantajan on selvitettävä virkaan nimitettävän nuhteettomuutta ja sidonnaisuuksia sekä muutenkin hänen edellytyksiään hoitaa tehtäviä riippumattomasti ja luotettavasti (virkamieslaki 8 c § 1 mom.). Turvallisuusselvitys on merkittävin keino, mikä Puolustusvoimilla on työnantajana käytettävissä, virkaan nimitettävän luotettavuuden selvittämiseksi (HaVL 41/2018 vp, s. 4). Muun muassa ulkomaansidonnaisuudet voivat muodostaa uhkan tehtävien riippumattomalle ja luotettavalle hoitamiselle (HE 70/2017 vp, s. 3–4, 14, 21). Ulkomaansidonnaisuuksia voidaan selvittää osana turvallisuusselvitysmenettelyä ja erityisesti sotilasvirkaan nimitettävien osalta ulkomaansidonnaisuudet täytyy aina selvittää (turvallisuusselvityslaki 25 § 3 mom., 27 § 1 mom. 4 k.; laki puolustusvoimista 37 § 2 mom.; HE 252/2018 vp, s. 19, 23). Turvallisuusselvityksen lopputuloksella on merkitystä, kun arvioidaan kelpoisuusvaatimusten täyttymistä virkaan nimitettävän osalta (laki puolustusvoimista 37 § 1–2 mom.; valtion virkamieslaki 8 c § 1 mom.; OKV/619/10/2021 s. 5–6).

Turvallisuusselvityksen hakijan tulee jo hakuilmoituksella ilmoittaa aikeestaan hakea turvallisuusselvitystä. Turvallisuusselvityksen laatiminen ja nuhteettomuusseuranta edellyttää aina selvityksen kohteen etukäteen antamaa kirjallista suostumusta. Ennen suostumuksen antamista turvallisuusselvityksen hakijan on annettava selvityksen kohteelle tietoja muun muassa turvallisuusselvitysmenettelystä ja nuhteettomuusseurannasta sekä niiden tarkoituksesta ja niihin liittyvästä tietojenkäsittelystä. Selvityksen kohteelle on myös kerrottava hänen oikeudestaan saada tieto turvallisuusselvityksen sisällöstä. (Turvallisuusselvityslaki 4 § 1 mom., 5 § 1–2 mom.)

Turvallisuusselvitysmenettely päättyy lopputulokseen, jossa selvityksessä on ilmennyt tehtävän hoitamisen kannalta merkityksellistä tietoa tai siihen, ettei merkityksellistä tietoa ilmennyt (turvallisuusselvityslaki 41 § 1–2 mom.). Merkityksellisen tiedon löytymisestä ilmoitetaan turvallisuusselvityksen hakijalle kirjallisella ilmoituksella. Turvallisuusselvityksen hakijan täytyy ilmoittaa selvityksen lopputuloksesta selvityksen kohteelle. Jos selvityksen lopputuloksena on annettu kirjallinen ilmoitus, tulee se antaa selvityksen kohteelle nähtäväksi ja pyydettyä siitä kopio. Kirjallisen ilmoituksen tietoja voi käyttää vain rekrytointiin liittyviin toimenpiteisiin ja se tulee hävittää heti, kun sitä ei enää tarvita, kuitenkin viimeistään kuuden kuukauden kuluttua. (Turvallisuusselvityslaki 6 § 2 mom., 45 § 1–2 mom.). Turvallisuusselvityksen lopputulos ei sido selvitystä hakenutta työnantajaa, mutta saadut tiedot huomioidaan osana nimitysharkintaa (turvallisuusselvityslaki 42 § 1 mom.; HE 70/2017 vp, s. 27).

Ulkomaansidonnaisuudet voivat olla luonteeltaan ja merkitykseltään niin erilaisia, ettei ennalta pystytä määrittämään kaikkia sellaisia sidonnaisuuksia, jotka voisivat vaarantaa turvallisuusselvityksillä suojeltavia etuja (PuVM 7/2018 vp, s. 6). Lähtökohtaisesti pienimmän riskin muodostavat sellaiset ulkomaansidonnaisuudet, jotka liittyvät toiseen vakaaseen ja demokraattiseen oikeusvaltioon (Arviointikriteerilautakunta, 2018, s. 30). Toisen valtion kansalaisuus muodostaa ulkomaansidonnaisuuden, mutta se ei automaattisesti tarkoita, että siitä muodostuisi turvallisuusriski, esimerkiksi toisen EU-maan kansalaisuudella ei lähtökohtaisesti ole merkitystä (HE 70/2017 vp, s. 26). Sidonnaisuudet ulkomaille eivät myöskään tarkoita, että virkaan nimitettävä olisi

henkilökohtaisesti epäluotettava, vaan sidonnaisuudet voivat johtaa, riippumatta virkaan nimitettävän henkilön toiminnasta, esimerkiksi painostamiseen hänen läheisiensä uhkaamalla. Virkaan ei voida nimittää sellaista henkilöä, jonka sidonnaisuudet altistaisivat hänet ulkopuoliselle epäasialliselle vaikuttamiselle tai painostamiselle, ja jonka riippumaton toiminta voisi vaarantua sidonnaisuuksien vuoksi. (Virkamieslaki 8 c § 1 mom.; HE 70/2017 vp, s. 3, 21, 26–27.) Erityisesti sotilasvirkaan nimitettävien on oltava painostuksesta vapaita ja riippumattomia (HE 252/2018 vp, s. 23). Myös taloudellisilla sidonnaisuuksilla voi olla merkitystä tehtävän asianmukaiseen ja riippumattomaan hoitamiseen (virkamieslaki 8 c § 1 mom.; Koskinen & Kulla, 2019, s. 90). Turvallisuusselvityksessä voi tulla ilmi sellaisia taloudellisia tietoja, jotka antavat viitteitä merkittävistä ja pysyvälouhteisista taloudellisista ongelmista tai muista taloudellisista riippuvuussuhteista ja sidonnaisuuksista. Myös taloudelliset sidonnaisuudet voivat altistaa ulkopuoliselle ja epäasialliselle vaikuttamiselle. (Turvallisuusselvityslaki 25 § 1 mom. 11 k., 28 § 1 mom.; Arviointikriteerilautakunta, 2020, s. 11; HE 70/2017 vp, s. 21.)

Virkaan nimitettävän nuhteettomuuden arvioinnin osalta nimittävälle viranomaiselle jää harkintavaltaa lähinnä vähäisten rikosten ja niistä saatujen rangaistusten osalta (Koskinen & Kulla, 2019, s. 89). Virkaan nimitettävän nuhteettomuuden arvioinnin pitäisi tämän vuoksi olla suhteellisen yksinkertaista. Haastavampi tilanne voi muodostua, jos turvallisuusselvityksen lopputuloksena ilmoitetaan esimerkiksi tietoja rikosepäilyistä, jonka esitutkinta on kesken ja johon virkaan nimitettävän vasta epäillään syyllistyneen. Tällöin arvioinnissa voi kuitenkin huomioida, että tiedot on ilmoitettu, koska niiden on katsottu olevan välttämätöntä hoidettavan tehtävän ja epäillyn teon luonteen vuoksi. (Turvallisuusselvityslaki 25 § 1 mom. 3–5 k., 32 § 2 mom. 2 k.)

Työnantajan on turvallisuusselvityksen tietoja arvioidessa huomioitava millaista luotettavuutta täytettävänä olevan tehtävän hoitaminen edellyttää. Arvioinnissa tulee huomioida millaisessa tehtävässä virkaan nimitettävä toimisi ja mikä hänen sijoittumisensa organisaatiossa olisi. Mitä korkeampaa turvallisuusluokiteltua tietoa tai erityissuojattavaa tietoaiteistoa tehtävässä käsiteltäisiin, sitä tiukempi on luotettavuuden vaatimus ja sitä tiukemmilla kriteereillä

arviointia tulee suorittaa (laki puolustusvoimista 37 § 1 mom.; HE 70/2017 vp, s. 21–22.)

Turvallisuusselvityksen laatimisessa ja lopputulosta harkitessa käytetään tapauskohtaista kokonaisharkintaa (turvallisuusselvityslaki 11 §; KHO 2020:86, kohta Perustelut). Lopputulos ei sido työnantajaa, eikä sillä oteta kantaa siihen, onko selvityksen kohde sopiva ja luotettava hoitamaan virkaa (turvallisuusselvityslaki 42 § 1, 3 mom.). Nimittävä viranomainen päättää itsenäisesti siitä, millaisia vaikutuksia selvityksen lopputuloksella on (EOAK/644/2021, s.10). Turvallisuusselvityksen tietojen perusteella nimitysharkinnassa on mahdollista päätyä sellaiseen lopputulemaan, ettei viranhakija täytä kelpoisuusvaatimuksia virkaan, vaikka hän olisi muuten kaikista virkaa hakeneista pätevin ja omaisi parhaimmat edellytykset sen hoitamiseen (OKV/619/10/2021, s. 5–6).

7.2 Tulosten hyödynnettävyys, eettisyys ja oma kehittyminen

Opinnäytetyössä laadittua ohjeistusta turvallisuusselvitysmenettelystä ja sen vaiheista pystytään suoraan hyödyntämään hallintoyksiköiden rekrytointityön käytännön toimenpiteissä, kuten selvityksen lopputuloksen ilmoittamisessa selvityksen kohteelle. Opinnäytetyössä tuotettu tieto auttaa turvallisuusselvitysten merkityksen ymmärtämistä osana turvallisuusriskien ennaltaehkäisyä ja osana virkaan nimitettävän kelpoisuusvaatimusten selvittämistä.

Opinnäytetyö on laadittu oikeuslähdeopin mukaisesti oikeuslähteitä käyttäen. Työssä esitetyt kannanotot on perusteltu oikeuslähteillä. Lähteistä, niiden käyttämisestä ja taustoista on kerrottu opinnäytetyössä avoimesti. Työssä käytettyä luotettavaa, virallisista lähteistä haettua oikeudellista materiaalia on käytetty huolellisesti. Viittaukset lähteisiin on merkitty Satakunnan ammattikorkeakoulun ohjeiden mukaisesti. Viittausten perusteella työn sisältö on tarkistettavissa. Opinnäytetyöstä on tehty opinnäytetyösopimus. Opinnäytetyö täyttää näillä perusteilla tutkimuseettiset ja luotettavuuden vaatimukset.

Opinnäytetyössä pystyttiin vastaamaan tutkimuskysymyksiin hyvin. Myös oma osaaminen ja tietomäärä sekä aiheen syvällisempi ymmärtäminen kehittyi opinnäytetyön laatimisen myötä. Perehtymällä aiheeseen liittyvään lainsäädäntöön ja lainvalmisteluaineistoon, sain kattavan kuvan menettelystä ja lainsäätäjän tarkoituksesta.

Opinnäytetyössä ei pystytty tarkasti selvittämään ja yksilöimään niitä tilanteita, milloin turvallisuusselvityksen lopputuloksen perusteella virkaan nimitettävä ei täyttäisi kelpoisuusvaatimuksia. Näitä ei kuitenkaan lainsäädännössäkään ole tarkoitus ennalta määrittää, vaan merkitystä on nimenomaan tapauskohtaisella kokonaisharkinnalla. Mahdollisessa jatkotutkimuksessa voisi tarkastella, millaisia vaikutuksia nuhteettomuuden seurannan tai muuttuneiden ulkomaansidonnaisuuksien kautta ilmenevillä tiedoilla voi viran hoitamisen kannalta olla. Näiden vaikutusta voisi tarkastella virkamieslainsäädännön kautta ja pyrkiä selvittämään mitä seikkoja työnantajan tulee huomioida ja millaisia keinoja työnantajalla on tällöin käytettävissä.

LÄHTEET

Arviointikriteerilautakunta. (2017). Rikollista tekoa koskevien tietojen arvioinnista turvallisuus selvitysmenettelyssä. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-578-2>

Arviointikriteerilautakunta. (2018). Ulkomaansidonnaisuuksien arviointi henkilöturvallisuus selvityksissä. <http://urn.fi/URN:ISBN:%20978-952-259-670-3>

Arviointikriteerilautakunta. (2020). Maksuhäiriöt ja muut taloutta koskevat tiedot henkilöturvallisuus selvityksissä. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-626-6>

EOAK 5702/2022. Tarkastus. Suojelupoliisi. <https://www.oikeusasiamies.fi/r/fi/ratkaisut/-/eoar/5702/2022>

EOAK 644/2021. Turvallisuus selvitys. <https://www.oikeusasiamies.fi/r/fi/ratkaisut/-/eoar/644/2021>

Hallintolaki 434/2003. Haettu 15.2.2025 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030434>

HaVL 41/2018 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi puolustusvoimista annetun lain 37 §:n, Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain 16 §:n ja rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain 10 ja 26 §:n muuttamisesta. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Lausunto/Documents/HaVL_41+2018.pdf

HaVM 16/2014 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle turvallisuus selvityslainsäädännön sekä siihen liittyviksi laeiksi. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Mietinto/Documents/havm_16+2014.pdf

HaVM 23/2017 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtion virkamieslain 7 ja 8 c §:n ja turvallisuus selvityslain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Mietinto/Documents/HaVM_23+2017.pdf

HE 57/2013. Hallituksen esitys eduskunnalle turvallisuus selvityslainsäädännön sekä siihen liittyviksi laeiksi. <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2013/20130057>

HE 70/2017 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtion virkamieslain 7 ja 8 c §:n ja turvallisuus selvityslain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi. <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2017/20170070.pdf>

HE 252/2018 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi puolustusvoimista annetun lain 37 §:n, Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain 16 §:n ja rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain 10 ja 26 §:n muuttamisesta. <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2018/20180252.pdf>

HE 246/2006 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle puolustusvoimalaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

<https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2006/20060264.pdf>

HE 1/1998 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle uudeksi Suomen Hallitusmuodoksi. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Documents/he_1+1998.pdf

Husa, J. & Pohjolainen, T. (2014). Julkisen vallan oikeudelliset perusteet – johdatus julkisoikeuteen (4., uudistettu painos). Talentum. <https://verkkokirjahylly.almatalent.fi/>

KHO 2020:86. <https://finlex.fi/fi/oikeus/kho/vuosikirjat/2020/202003029>

Kolehmainen, A. (2016). Tutkimusongelma ja metodi lainopillisessa työssä. Teoksessa T. Miettinen (toim.), oikeustieteellinen opinnäyte – artikkeleita oikeustieteellisten opinnäytteiden vaatimuksista, metodista ja arvostelusta. Edita Publishing. <https://www.edilex.fi>

Koskinen, S. & Kulla, H. (2019). Virkamiesoikeuden perusteet (8., uudistettu painos). Alma Talent. <https://verkkokirjahylly.almatalent.fi/>

Laki henkilötietojen käsittelystä Tullissa 650/2019. Haettu 1.2.2025 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2019/20190650>

Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa 616/2019. Haettu 1.2.2025 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2019/20190616>

Laki henkilötietojen käsittelystä Rajavartioloitoksessa 639/2019. Haettu 1.2.2025 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2019/20190639>

Laki henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa 332/2019. Haettu 27.2.2025 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2019/332>

Laki kansainvälisistä tietoturvavelvoitteista 588/2004. Haettu 25.2.2025 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2004/20040588>

Laki puolustusvoimista 551/2007. Haettu 1.2.2025 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070551>

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa 13/2013. Haettu 13.2.2025 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030013>

Lappi-Seppälä, T., Hakamies, K., Helenius, D., Melander, S., Nuotio, K., Ojala, T. & Rautio, I. (2022). Rikosoikeus (5., uudistettu painos). Alma Talent. <https://verkkokirjahylly.almatalent.fi/>

Mäenpää, O. (2023). Hallinto-oikeus (3., uudistettu painos). Alma Talent. <https://verkkokirjahylly.almatalent.fi/>

Mäenpää, O. (2021). Hallintolaki ja hyvän hallinnon takeet (6., uudistettu painos). Edita Publishing. www.edita.fi

Määttä, K. (2024). Oikeuslähdeoppi lakien tulkinnassa – II lain sanamuoto oikeuslähteenä. Edilex. <https://www.edilex.fi/>

Määttä, T. (2018). Näkökulmia oikeuteen ja oikeustieteeseen. Teoksessa T. Määttä (toim.), Oikeudellisen ajattelun perusteita. Itä-Suomen yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-61-2853-5>

Oikeusministeriö. (13.3.2015). Kysymyksiä ja vastauksia turvallisuusselvityslaista. <https://oikeusministerio.fi/documents/1410853/5116850/Kysymyksi%C3%A4+ja+vastauksia+turvallisuus selvityslaista.pdf/fb57c795-354b-4652-8893-e22482c288ab/Kysymyksi%C3%A4+ja+vastauksia+turvallisuus selvityslaista.pdf?t=1501074664000>

OKV 619/10/2021. Maahanmuuttoviraston menettely rekrytoinnissa. https://oikeuskansleri.fi/documents/1428954/107303577/ratkaisu_maahanmuuttoviraston_menettely_OKV_619_10_2021.pdf/07b99866-911d-1c8a-210d-5ea9a6b3a26d/ratkaisu_maahanmuuttoviraston_menettely_OKV_619_10_2021.pdf?t=1648214564205

PeVL 61/2018 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi puolustusvoimista annetun lain 37 §:n, Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain 16 §:n ja rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain 10 ja 26 §:n muuttamisesta. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Lausunto/Documents/PeVL_61+2018.pdf

Pikkarainen, S. (2022). Ansiovertailu virantäyttöpäätöksen keskiössä. Edilex. <https://www.edilex.fi/artikkelit/28327>

Puolustusvoimat. (n.d.a). Avoimet tehtävät. Haettu 12.1.2025 osoitteesta <https://puolustusvoimat.fi/avoimet-tehtavat>

Puolustusvoimat. (n.d.d). Hallintoyksiköiden käynti- ja postiosoitteet. Haettu 15.2.2025 osoitteesta <https://puolustusvoimat.fi/yhteystiedot>

Puolustusvoimat. (2023). Puolustusvoimien henkilöstöstrategia 2030+. https://puolustusvoimat.fi/documents/1948673/0/PV_Hestra_FI_0124_www.pdf/16adfaca-8be8-5d14-85da-5f21920483d2/PV_Hestra_FI_0124_www.pdf?t=1708417734011

Puolustusvoimat. (n.d.b). Henkilöstötilinpäätös 2023. https://puolustusvoimat.fi/documents/1948673/0/Puolustusvoimien+henkilo%CC%88sto%CC%88tilinpa%CC%88a%CC%88to%CC%88s_2023.pdf/ae38f695-b2cb-de61-f376-d4bd451ee824/Puolustusvoimien+henkilo%CC%88sto%CC%88tilinpa%CC%88a%CC%88to%CC%88s_2023.pdf?t=1712149089394

Puolustusvoimat. (n.d.c). Henkilöturvallisuus selvityshakemus. https://puolustusvoimat.fi/documents/1948673/2258869/Henkil%C3%B6turvallisuus selvityshakemus_FI.pdf/e55d95fb-b111-76c0-0250-20871f7bfa5a/Henkil%C3%B6turvallisuus selvityshakemus_FI.pdf?t=1600426567750

Puolustusvoimat. (2025). Sotilastiedustelu - julkinen katsaus 2025. https://puolustusvoimat.fi/documents/1948673/2014902/PV_sotilastiedustelu_raportti_2025_web.pdf/4de8d666-6bff-642d-2d07-df71154b33bd/PV_sotilastiedustelu_raportti_2025_web.pdf?t=1737029070219

PuVL 7/2017 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtion virkamieslain 7 ja 8 c §:n ja turvallisuusselvityslain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Lausunto/Documents/PuVL_7+2017.pdf

PuVM 7/2018 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi puolustusvoimista annetun lain 37 §:n, Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain 16 §:n ja rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain 10 ja 26 §:n muuttamisesta. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Mietinto/Documents/PuVM_7+2018.pdf

Rikosrekisterilaki 770/1993. Haettu 4.3.2025 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1993/770>

Sajama, S. (2016). Argumentaatio oikeustieteellisessä tutkimuksessa. Teoksessa T. Miettinen (toim.), oikeustieteellinen opinnäyte – artikkeleita oikeustieteellisten opinnäytteiden vaatimuksista, metodista ja arvostelusta. Edita Publishing. <https://www.edilex.fi>

Suojelupoliisi. (n.d.a). Näin käytät Suojelupoliisin sähköistä asiointipalvelua. https://asiointi.supo.fi/public/documents/Ohje_kohde.pdf

Suojelupoliisi. (n.d.b). Suojelupoliisin sähköinen asiointipalvelu. <https://asiointi.supo.fi/?lang=fi>

Suomen perustuslaki 731/1999. Haettu 26.10.2024 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>

Turvallisuusselvityslaki 726/2014. Haettu 1.2.2025 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20140726>

Ulkoministeriö. (n.d.). Kansainväliset henkilöturvallisuusselvitystodistukset. Haettu 1.2.2025 osoitteesta <http://um.fi/henkiloturvaluustodistukset>

Valtion virkamieslaki 750/1994. Haettu 1.2.2025 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940750>

Valtiovarainministeriö. (2024). Ohje virantäytössä noudatettavista periaatteista. <https://vm.fi/documents/10623/1115054/Ohje+virant%C3%A4yt%C3%B6ss%C3%A4+noudatettavista+periaatteista.pdf/0fe4661b-1d24-44f6-58d3-5a75a386ef67/Ohje+virant%C3%A4yt%C3%B6ss%C3%A4+noudatettavista+periaatteista.pdf?t=1733140479900>

Valtiovarainministeriö. (2019). Rekrytointi valtiolla. <https://www.eop-piva.fi/koulutukset/rekrytointi-valtiolla/>

Valtioneuvoston asetus asiakirjojen turvallisuusluokittelusta 1101/2019. Haettu 25.2.2025 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2019/20191101>

Valtioneuvoston asetus puolustusvoimista 1319/2007. Haettu 13.2.2025 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20071319>

Valtioneuvoston ohjesääntö 262/2003. Haettu 28.2.2025 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2003/262>

Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014. Haettu 13.3.2025 osoitteesta <http://finlex.fi/fi/lainsaadanto/2014/1325>